

ZAKON

O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZABRANI DISKRIMINACIJE

Član 1.

U Zakonu o zabrani diskriminacije („Službeni glasnik RS”, broj 22/09), u članu 2. stav 1. tačka 4) reči: „i drugu organizaciju kojoj je” zamenjuju se rečima: „i drugu organizaciju, odnosno lice kojem je.”

Član 2.

U članu 5. posle reči: „govor mržnje” dodaje se zapeta, a reči: „i uznemiravanje i ponižavajuće postupanje” zamenjuju se rečima: „uznemiravanje, ponižavajuće postupanje i seksualno uznemiravanje, navođenje na diskriminaciju i oblici diskriminacije navedeni u članu 13. ovog zakona.”

Član 3.

Član 7. menja se i glasi:

„Član 7.

Posredna diskriminacija postoji ako naizgled neutralna odredba, kriterijum ili praksa lice ili grupu lica stavlja ili bi mogla staviti, zbog njihovog ličnog svojstva, u nepovoljan položaj u poređenju sa drugim licima u istoj ili sličnoj situaciji, osim ako je to objektivno opravdano zakonitim ciljem, a sredstva za postizanje tog cilja su primerena i nužna.”

Član 4.

U članu 8. reči: „ako su cilj ili posledica preduzetih mera neopravdani, kao i ako ne postoji srazmera između preduzetih mera i cilja koji se ovim merama ostvaruje” zamenjuju se rečima: „osim ako je to opravdano zakonitim ciljem, a sredstva za postizanje tog cilja su primerena i nužna.”

Član 5.

Naziv iznad člana 12. i član 12. menjaju se i glase:

„Uznemiravanje, ponižavajuće postupanje i seksualno uznemiravanje

Član 12.

Zabranjeno je uznemiravanje, ponižavajuće postupanje i seksualno uznemiravanje, koje je s ciljem ili predstavlja povredu dostojanstva lica ili grupe lica na osnovu njihovog ličnog svojstva, a naročito ako se time stvara zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće, ponižavajuće i uvredljivo okruženje, kao i svaki nepovoljniji tretman, koji neko ima zbog odbijanja ili trpljenja takvog ponašanja ili zbog trudnoće, porodijskog odsustva ili odsustva radi nege deteta ili posebne nege deteta.

Seksualno uznemiravanje je, u smislu ovog zakona, svako verbalno, neverbalno ili fizičko neželjeno ponašanje seksualne prirode koje ima za cilj ili predstavlja povredu dostojanstva lica ili njegovog ličnog integriteta, a koje izaziva strah ili stvara zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje.”

Član 6.

Posle člana 12. dodaju se naziv iznad člana 12a i član 12a koji glase:

„Navođenje na diskriminaciju

Član 12a

Diskriminacija postoji ako se lice ili grupa lica navode na diskriminaciju davanjem uputstava kako da se preduzimaju diskriminatorski postupci ili navođenjem na diskriminaciju na drugi sličan način.”

Član 7.

Naziv iznad člana 18. menja se i glasi: „Diskriminacija na osnovu slobodnog ispoljavanja vere ili uverenja”.

U članu 18. stav 2. menja se i glasi:

„Prilikom obavljanja bogoslužjenja, verskih obreda i ostalih verskih delatnosti u crkvama i verskim zajednicama čiji se sistem vrednosti zasniva na veri ili uverenju, različito postupanje sveštenika, odnosno verskih službenika prema licima ili grupi lica pri obavljanju ovih delatnosti, ne predstavlja diskriminaciju u slučaju kada, zbog prirode delatnosti ili okolnosti u kojima se obavljaju, vera ili uverenje predstavlja stvarni, zakonit i opravdan uslov za njihovo obavljanje, u skladu sa sistemom vrednosti crkve i verske zajednice upisane u registar verskih zajednica, u skladu sa zakonom.”

Posle stava 2. dodaje se stav 3. koji glasi:

„Različito postupanje iz stava 2. ovog člana neopravdava diskriminaciju po bilo kom osnovu iz člana 2. ovog zakona učinjenu van bogoslužbenog prostora i vremena kao ni različito postupanje koje se ne može opravdati sistemom vrednosti verske zajednice.”

Član 8.

U članu 23. u stavu 2. reč: „stari” zamenjuje se rečju: „stariji”.

Posle stava 2. dodaje se stav 3. koji glasi:

„Postavljanje posebnih uslova na osnovu starosnog doba ne smatra se diskriminacijom ukoliko je takvo postupanje opravdano ciljem, objektivno, razumno i u skladu sa utvrđenom politikom zapošljavanja, tržištem rada i dodatnim obrazovanjem i obukom, odnosno stručnim usavršavanjem i ako su načini ostvarivanja tog cilja primereni i nužni, kao:

1) postavljanje posebnih uslova za zapošljavanje, obavljanje poslova i dodatno obrazovanje i obuku, odnosno stručno usavršavanje, uključujući i uslove u pogledu zarade i prestanka radnog odnosa, za omladinu, starije i lica koja imaju obavezu izdržavanja, radi podsticanja njihovog uključivanja na tržište rada ili obezbeđivanja njihove zaštite;

2) određivanje minimalnih uslova u pogledu starosnog doba, radnog iskustva, dužine perioda nezaposlenosti ili određivanjem prednosti za zapošljavanje;

3) određivanje najvišeg starosnog doba za zapošljavanje, koje se zasniva na uslovima za uključivanje na dodatno obrazovanje i obuku, odnosno stručno usavršavanje za obavljanje određenih poslova ili na potrebi postojanja razumne dužine trajanja perioda zaposlenja pre ispunjavanja uslova za ostvarivanje prava na penziju.”

Član 9.

U članu 30. posle stava 7. dodaje se novi stav 8. koji glasi:

„Narodna skupština započinje postupak izbora novog Poverenika tri meseca pre isteka mandata Poverenika. Do izbora novog Poverenika funkciju Poverenika obavlja Poverenik kome ističe mandat.”

Dosadašnji stav 8. postaje stav 9.

Član 10.

Član 33. menja se i glasi:

„Član 33.

Poverenik:

- 1) licu koje smatra da je pretrpelo diskriminaciju pruža informacije i savetuje ga nepristrasno i nezavisno o ostvarivanju prava i zaštiti od diskriminacije;
- 2) postupa po pritužbama zbog diskriminacije;
- 3) podnosi tužbe iz člana 43. ovog zakona u svoje ime, a za račun diskriminisanog lica, uz saglasnost tog lica, osim kada je u pitanju grupa lica ukoliko postupak pred sudom po istoj stvari nije već pokrenut ili pravnosnažno okončan;
- 4) podnosi zahtev za pokretanje prekršajnog postupka zbog povrede odredaba kojima se zabranjuje diskriminacija;
- 5) podnosi godišnji i poseban izveštaj Narodnoj skupštini o stanju u oblasti zaštite ravnopravnosti;
- 6) analizira i upozorava javnost na najčešće, tipične i teške slučajeve diskriminacije;
- 7) prati sprovođenje zakona i drugih propisa, inicira donošenje ili izmenu propisa radi sprovođenja i unapređivanja zaštite od diskriminacije i daje mišljenje o odredbama nacrta zakona i drugih propisa u cilju unapređenja ravnopravnosti i zaštite od diskriminacije;
- 8) uspostavlja i održava saradnju sa organima javne vlasti i organizacijama na teritoriji Republike Srbije, regionalnim, odnosno međunarodnim i drugim telima, organima i organizacijama nadležnim za ostvarivanje ravnopravnosti i zaštitu ljudskih prava, kao što su Evropska mreža za ravnopravnost, Agencija za fundamentalna prava i Evropski institut za rodnu ravnopravnost;
- 9) izrađuje nezavisne izveštaje i preporučuje organima javne vlasti i drugim licima mere za ostvarivanje ravnopravnosti i zaštite od diskriminacije;
- 10) saraduje sa udruženjima, koja imaju legitimni interes za učešće u borbi protiv diskriminacije s ciljem zaštite načela jednakosti, naročito u predlaganju mera za ostvarivanje ravnopravnosti, kao i prilikom sastavljanja nezavisnih izveštaja o zaštiti od diskriminacije;
- 11) organizuje, odnosno sprovodi nezavisna istraživanja iz oblasti unapređenja ravnopravnosti i zaštite od diskriminacije i objavljuje stručne publikacije, obaveštenja i informacije iz oblasti unapređenja ravnopravnosti i zaštite od diskriminacije;
- 12) obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom.”

Član 11.

U članu 35. na kraju stava 3. dodaje se rečenica koja glasi:

„Udruženje ili organizacija koja se bavi zaštitom ljudskih prava može podneti pritužbu u ime grupe lica čije je pravo povređeno i bez saglasnosti pojedinaca koji čine tu grupu, ukoliko se povreda odnosi na neodređeni broj lica društvene grupe koje povezuje neko lično svojstvo iz člana 2. tačka 1) ovog zakona.”

Stav 4. briše se.

Član 12.

Član 36. menja se i glasi:

„Član 36.

Poverenik ne postupa po pritužbi:

- 1) ako utvrdi da nije nadležan;
- 2) ako podnosilac pritužbe u ostavljenom roku nije otklonio nedostatke u pritužbi;
- 3) ako je podneta krivična prijava, pokrenut postupak pred sudom ili je po istoj stvari postupak pred sudom pravnosnažno okončan;
- 4) u slučaju smrti podnosioca pritužbe ili brisanja iz registra ako je u pitanju pravno lice;
- 5) ako je očigledno da nema povrede prava na koju podnosilac ukazuje;
- 6) ako je u istoj stvari već postupao u skladu sa članom 33. ovog zakona, a nisu podneti novi dokazi;
- 7) ako se utvrdi da je zbog proteka vremena nemoguće postići svrhu postupanja ili je svrha postupanja već ostvarena upozorenjem javnosti na slučaj diskriminacije;
- 8) ako je postupak mirenja uspešno okončan;
- 9) ako je podnosilac pritužbe odustao od pritužbe;
- 10) u drugim slučajevima propisanim zakonom.

U svim slučajevima, osim u slučaju iz stava 1. tačke 4) ovog člana, Poverenik će pismeno obavestiti podnosioca pritužbe.”

Član 13.

Član 37. menja se i glasi:

„Član 37.

Ukoliko su ispunjeni uslovi za dalje postupanje po pritužbi Poverenik dostavlja pritužbu licu protiv koga je podneta, u roku od 15 dana od dana prijema uredne pritužbe.

Poverenik utvrđuje činjenično stanje uvidom u podnete dokaze i uzimanjem izjave od podnosioca pritužbe, lica protiv kojeg je pritužba podneta, kao i od drugih lica.

Ukoliko je lice protiv kojeg je pritužba podneta otklonilo posledice postupanja koje je bilo razlog podnošenja pritužbe, a podnosilac pritužbe je saglasan da su posledice otklonjene, Poverenik ne postupa dalje po pritužbi.

Saglasnost iz stava 3. ovog člana podnosilac pritužbe daje najkasnije u roku od 15 dana od dana prijema dopisa Poverenika.

Ukoliko podnosilac pritužbe ne da saglasnost ili se u roku iz stava 4. ovog člana ne izjasni, Poverenik nastavlja postupak po pritužbi.”

Član 14.

Naziv iznad člana 38. i član 38. menjaju se i glase:

„Postizanje sporazuma

Član 38.

Poverenik može, u toku postupka do donošenja mišljenja, predložiti sprovođenje postupka pregovaranja radi postizanja sporazuma, u skladu sa zakonom kojim se uređuje postupak posredovanja u rešavanju sporova.

Troškovi postupka pregovaranja radi postizanja sporazuma, koji bi eventualno bili određeni na teret podnosioca pritužbe, obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije, po predlogu Poverenika.

U slučaju da postupak iz stava 1. ovog člana nije uspešno okončan u zakonom predviđenom roku, Poverenik nastavlja postupanje po pritužbi.”

Član 15.

U članu 40. st. 3. i 4. brišu se.

Član 16.

Posle člana 40. dodaju se nazivi čl. 40a i 40b i čl. 40a i 40b, koji glase:

„Evidencija o zaštiti od diskriminacije

Član 40a

Poverenik vodi evidenciju o podnetim pritužbama, aktima donetim u postupku za zaštitu od diskriminacije i unapređenje ravnopravnosti, kao i o pravnosnažnim odlukama sudova koje se dostavljaju Povereniku.

Evidencija iz stava 1. ovog člana vodi se u elektronskom obliku i podleže zaštiti u skladu sa zakonom.

Svrha obrade podataka iz evidencije iz stava 1. ovog člana je praćenje postupka ostvarivanja prava na zaštitu od diskriminacije i unapređivanje ravnopravnosti iz nadležnosti Poverenika.

Vrsta podataka koje Poverenik obrađuje u okviru evidencije iz stava 1. ovog člana su: ime, prezime, adresa, elektronska adresa, kao i drugi lični podaci koji su neophodni za postupanje Poverenika, a koji se odnose na lično svojstvo, odnosno pretpostavljeno lično svojstvo kao osnov diskriminacije iz člana 2. stav 1. tačka 1) ovog zakona.

Podaci iz evidencije iz stava 1. ovog člana čuvaju se u skladu sa propisima kojima je uređena oblast kancelarijskog poslovanja.

Dostavljanje odluka sudova

Član 40b

Sudovi su dužni da za prethodnu godinu, a do 31. januara tekuće godine, dostave Povereniku anonimizovane pravnosnažne odluke donete u parnicama za ostvarivanje građanskopravne zaštite zbog diskriminacije, anonimizovane pravnosnažne odluke u prekršajnim postupcima zbog povrede odredaba kojima se zabranjuje diskriminacija, kao i anonimizovane pravnosnažne odluke u krivičnim postupcima za krivična dela koja su u vezi sa diskriminacijom i povredom načela jednakosti.

Način vođenja evidencije sudova za odluke iz stava 1. ovog člana i način njihovog dostavljanja Povereniku propisuje ministar nadležan za poslove pravosuđa.”

Član 17.

U članu 45. posle stava 2. dodaju st. 3. i 4. koji glase:

„Svaka stranka može koristiti statističke podatke radi dokazivanja činjenica u pogledu kojih snosi teret dokazivanja.

Odredbe st. 1–3. ovog člana shodno se primenjuju i na postupak pred Poverenikom.”

Član 18.

U članu 46. stav 2. tačka se zamenjuje zapetom i dodaju reči: „dok im ovaj pristanak ne treba u slučaju diskriminacije grupe lica (član 35. stav 3. ovog zakona).”

Član 19.

U članu 47. reči: „ljudska i manjinska prava” zamenjuju se rečju: „antidiskriminaciju”.

Član 20.

Član 50. menja se i glasi:

„Član 50.

Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj službeno lice, odnosno odgovorno lice u organu javne vlasti ako postupi diskriminatorски (član 15. stav 2).”

Član 21.

Član 51. menja se i glasi:

„Član 51.

Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice, ako na osnovu ličnog svojstva licu koje radi ili je u radnom odnosu, odnosno obavlja privremene i povremene poslove ili poslove po ugovoru o delu ili drugom ugovoru, licu na dopunskom radu, studentu i učeniku na praksi, licu na stručnom osposobljavanju i usavršavanju bez zasnivanja radnog odnosa, odnosno volonteru, licu koje traži posao, kao i svakom drugom licu koje učestvuje u radu narušava jednake mogućnosti za zasnivanje radnog odnosa ili uživanje pod jednakim uslovima svih prava u oblasti rada (član 16. stav 1).

Novčanom kaznom od 100.000 do 400.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana preduzetnik.

Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.”

Član 22.

Član 52. menja se i glasi:

„Član 52.

Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice, ako u okviru svoje delatnosti, na osnovu ličnog svojstva lica ili grupe lica: odbije pružanje usluge, za pružanje usluge traži ispunjenje uslova koji se ne traže od drugih lica ili grupe lica, odnosno ako u pružanju usluge neopravdano omogućiti prvenstvo drugom licu ili grupi lica (član 17. stav 1).

Novčanom kaznom od 100.000 do 400.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana preduzetnik.

Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.

Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice, ako licu ili grupi lica na osnovu njihovog ličnog svojstva onemogućiti pristup objektima u javnoj upotrebi ili javnoj površini, odnosno površinama (član 17. stav 2).

Novčanom kaznom od 100.000 do 400.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 4. ovog člana preduzetnik.

Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 4. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.”

Član 23.

Član 53. menja se i glasi:

„Član 53.

Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ako postupi protivno načelu slobodnog ispoljavanja vere ili uverenja, odnosno ako licu ili grupi lica uskrati pravo na sticanje, održavanje, izražavanje i promenu vere ili uverenja, kao i pravo da privatno ili javno iznesu, odnosno postupe shodno svojim uverenjima (član 18. stav 1).

Novčanom kaznom od 100.000 do 400.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana preduzetnik.

Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno organu javne vlasti, kao i fizičko lice.”

Član 24.

Član 54. menja se i glasi:

„Član 54.

Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj vaspitna, odnosno obrazovna ustanova koja licu ili grupi lica, na osnovu njihovog ličnog svojstva neopravdano oteža ili onemogućiti upis, odnosno isključi ih iz vaspitne, odnosno obrazovne ustanove, oteža ili uskrati mogućnost praćenja nastave i učešća u drugim vaspitnim, odnosno obrazovnim aktivnostima, razvrsta učenike po ličnom svojstvu, zlostavlja ih ili na drugi način neopravdano pravi razliku ili nejednako postupa prema njima (član 19. stav 2).

Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u vaspitnoj, odnosno obrazovnoj ustanovi.”

Član 25.

Član 55. menja se i glasi:

„Član 55.

Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ako uskrati pravo ili prizna pogodnosti s obzirom na pol, odnosno vrši fizičko i drugo nasilje, eksploataciju, izražava mržnju, omalovažava, ucenjuje i uznemirava lice ili grupu lica s obzirom na pol (član 20. stav 2).

Novčanom kaznom od 100.000 do 400.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana preduzetnik.

Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.”

Član 26.

Član 56. menja se i glasi:

„Član 56.

Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ako lice ili grupu lica pozove da se javno izjasne o svojoj seksualnoj orijentaciji, odnosno ako spreči izražavanje njihove seksualne orijentacije u skladu sa ovim zakonom (član 21).

Novčanom kaznom od 100.000 do 400.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana preduzetnik.

Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.”

Član 27.

Član 57. menja se i glasi:

„Član 57.

Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ako diskriminiše dete, odnosno maloletnika prema zdravstvenom stanju, bračnom, odnosno vanbračnom rođenju, javno poziva na davanje prednosti deci jednog pola u odnosu na decu drugog pola ili pravi razliku prema zdravstvenom stanju, imovnom stanju, profesiji i drugim obeležjima društvenog položaja, aktivnostima, izraženom mišljenju ili uverenju njegovih roditelja, odnosno staratelja i članova porodice (član 22. stav 2).

Novčanom kaznom od 100.000 do 400.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana preduzetnik.

Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.”

Član 28.

Član 58. menja se i glasi:

„Član 58.

Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ako zanemaruje ili uznemirava lice na osnovu starosnog doba u pružanju zdravstvenih ili drugih javnih usluga (član 23. stav 2).

Novčanom kaznom od 100.000 do 400.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana preduzetnik.

Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.”

Član 29.

Član 59. menja se i glasi:

„Član 59.

Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ako diskriminiše lice ili grupu lica zbog njihove pripadnosti ili nepripadnosti političkoj stranci, odnosno sindikalnoj organizaciji (član 25. stav 1).

Novčanom kaznom od 100.000 do 400.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana preduzetnik.

Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.”

Član 30.

Član 60. menja se i glasi:

„Član 60.

Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ako licu ili grupi lica na osnovu njihovog ličnog svojstva neopravdano odbije pružanje zdravstvenih usluga, postavi posebne uslove za pružanje zdravstvenih usluga koji nisu opravdani medicinskim razlozima, odbije postavljanje dijagnoze i uskrati informacije o trenutnom zdravstvenom stanju, preduzetim ili nameravanim merama lečenja ili rehabilitacije, kao i ako ih uznemirava, vređa i omalovažava u toku boravka u zdravstvenoj ustanovi (član 27. stav 2).

Novčanom kaznom od 100.000 do 400.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana preduzetnik.

Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i zdravstveni radnik ”.

Član 31.

Način vođenja evidencije sudskih odluka u parnicama za ostvarivanje građanskopravne zaštite zbog diskriminacije i njihovo dostavljanje Povereniku, kao i način dostavljanja anonimizovanih pravnosnažnih odluka donetih u parnicama za ostvarivanje građanskopravne zaštite zbog diskriminacije, anonimizovanih pravnosnažnih odluka u prekršajnim postupcima zbog povrede odredaba kojima se zabranjuje diskriminacija i anonimizovanih pravnosnažnih odluka u krivičnim postupcima za krivična dela koja su u vezi sa diskriminacijom i povredom načela jednakosti (član 40b stav 2. ovog zakona) donosi se najkasnije šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 32.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u odredbi člana 97. tačka 2. Ustava, prema kojoj Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, između ostalog, ostvarivanje i zaštitu sloboda i prava građana, kao i odgovornost i sankcije za povredu sloboda i prava građana utvrđenih Ustavom. Takođe, članom 21. stav 3. Ustava zabranjena je svaka diskriminacija, neposredna ili posredna, po bilo kom osnovu, a naročito po osnovu pance, pola, nacionalne pripadnosti, društvenog porekla, rođenja, veroispovesti, političkog ili drugog uverenja, imovinskog stanja, kulture, jezika, starosti i psihičkog ili fizičkog invaliditeta.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Republika Srbija je 2009. godine donela Zakon o zabrani diskriminacije („Službeni glasnik RS”, broj 22/09), kojim je uredila opštu zabranu diskriminacije, oblike diskriminacije, postupke zaštite od diskriminacije, kao i ustanovljenje Poverenika za zaštitu ravnopravnosti kao samostalnog državnog organa, nezavisnog u obavljanju poslova utvrđenih ovim zakonom.

Tokom vođenja pregovora o članstvu Republike Srbije u Evropskoj uniji (EU) uočeno je da se postojećim rešenjima Zakona o zabrani diskriminacije ne dostižu zajedničke tekovine i da nije u punoj meri usaglašen sa relevantnim zakonodavstvom EU na šta je Evropska komisija u više navrata ukazala. Osim toga, nadležna ugovorna tela UN za ekonomska, socijalna i kulturna prava, kao i za ljudska prava, ukazali su na potrebu jačanja zaštite od diskriminacije i njeno sprečavanje. Stoga se pristupilo usaglašavanju odredbi Zakona o zabrani diskriminacije sa zakonodavstvom EU i naročito: 1) Direktivom 2000/43/EC od 29. juna 2000. godine o sprovođenju principa jednakog postupanja bez obzira na rasno ili etničko poreklo i 2) Direktivom 2000/78/EC od 27. novembra 2000. godine o opštem okviru za jednako postupanje sa građanima prilikom zapošljavanja i na radu. Takođe, tekst osnovnog Zakona je neophodno uskladiti sa nacionalnim pravnim propisima, koji su doneti od njegovog stupanja na snagu, a u vezi su sa neposrednom primenom. Radi se, pre svega, o Zakonu o prekršajima („Službeni glasnik RS”, br. 65/13, 13/16 i 98/16 – US) i Zakonu o opštem upravnom postupku („Službeni glasnik RS”, broj 18/16).

Zbog toga je Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, kao resorno ministarstvo, u čijem su delokrugu poslovi državne uprave vezani za antidiskriminacionu politiku u skladu sa odredbama člana 16. Zakona o ministarstvima („Službeni glasnik RS”, br. 44/14, 14/15, 54/15, 96/15 – dr. zakon i 62/17), pristupilo pripremi izmena i dopuna Zakona u saradnji sa Poverenikom za zaštitu ravnopravnosti (dalje u tekstu: Poverenik) i Ministarstvom pravde. Nakon dve debate o Predlogu izmena i dopuna zakona, koje je organizovao Poverenik i na kojima su učestvovali predstavnici državnih organa, istaknuti profesori, sudije, stručnjaci u oblasti zabrane diskriminacije i predstavnici organizacija civilnog društva (JUKOM i Beogradski centar za ljudska prava), kao i na osnovu mišljenja dobijenog od Evropske Komisije u martu 2018. godine – izrađen je finalni tekst Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije. One se odnose na 28 postojećih članova Zakona o zabrani diskriminacije, pri čemu se izmene i dopune u 17 članova tiču usaglašavanja teksta Zakona sa pojedinim izrazima i terminima korišćenim prilikom definisanja materije iz navedenih direktiva EU, dok se izmene i dopune u preostalih 11 članova odnose na usaglašavanje teksta sa Zakonom o prekršajima u smislu povećanja novčanih kazni za prekršaje, odnosno

zakonskog minimuma i maksimuma iznosa novčanih kazni. Osnovnom tekstu dodata su i 3 nova člana.

III. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA I POJEDINAČNIH REŠENJA

Članom 1. Predloga menja se član 2. stav 1. tačka 4. Zakona o zabrani diskriminacije tako što se reči: „drugu organizaciju kojoj je“ zamenjuju rečima: „drugu organizaciju, odnosno lice kojem je“ u cilju usaglašavanja odredbi postojećeg akta sa normama drugih zakona donetih nakon stupanja na snagu Zakona o zabrani diskriminacije, a koji proširuju krug lica na koja se mogu preneti javna ovlašćenja, odnosno utvrđuju mogućnost da se javna ovlašćenja mogu preneti i na fizička lica pod uslovima propisanim zakonom, a pre svega ona lica, navedena relevantnim odredbama Zakona o javnom beležništvu („Službeni glasnik RS”, br. 31/11, 85/12, 19/13, 55/14 – dr. zakon, 93/14 – dr. zakon, 121/14, 6/15 i 106/15).

Članom 2. predviđena je izmena člana 5. Zakona radi uključivanja uključivanja navođenja na diskriminaciju kao oblika diskriminacije.

Članom 3. menja se član 7. Zakona i vrši potpuno usklađivanje definicije posredne diskriminacije sa zakonodavstvom EU.

Članom 4. menja se član 8. Zakona kojim je propisan izuzetak od povrede načela jednakih prava i obaveza na način usklađen sa propisima EU.

Članom 5. utvrđuje se tekst definicije seksualnog uznemiravanja u skladu sa zakonodavstvom EU i vrši izmena člana 12. Zakona.

Članom 6. dodaje se novi član 12a u tekst Zakona o zabrani diskriminacije kojim je definisana materija navođenja na diskriminaciju kao oblik diskriminacije.

Članom 7. dodaju se u naslovu reči: „i diskriminacije po osnovu uverenja” i menja tekst člana 18. stav 2. Zakona dodavanjem novog stava 3. kojim su precizirani izuzeci od diskriminacije prilikom obavljanja profesionalne delatnosti u crkvama i verskim zajednicama na način usklađen sa propisima EU uzimajući u obzir odredbe Zakona o crkvama i verskim zajednicama („Službeni glasnik RS”, broj 36/06).

Članom 8. uvodi se stav 3. u član 23. Zakona, kojim su definisani slučajevi postavljanja posebnih uslova na osnovu starosnog doba, koji se ne smatraju diskriminacijom u oblasti zapošljavanja na način usklađen sa propisima EU.

Članom 9. dodaje se novi stav 8. u članu 30. Zakona o zabrani diskriminacije kojim je bliže definisan postupak izbora Poverenika.

Članom 10. izmenjen je tekst člana 33. Zakona, kojim su proširene nadležnost Poverenika u skladu sa zakonodavstvom EU.

Članom 11. vrši se izmena teksta člana 35. Zakona i precizira uloga udruženja ili organizacija koje se bave zaštitom ljudskih prava u zaštiti od diskriminacije.

Članom 12. menja se član 36. Zakona i navode slučajevi u kojima Poverenik ne postupa.

Članom 13. menja se član 37. Zakona o zabrani diskriminacije, kojim se uređuje postupanje Poverenika prilikom utvrđivanja činjeničnog stanja.

Članom 14. menja se član 38. Zakona, koji se odnosi na postupak pregovaranja radi postizanja sporazuma, koji predlaže Poverenik, a koji je bliže uređen odredbama Zakona o posredovanju u rešavanju sporova („Službeni glasnik RS”, broj 55/14).

Članom 15. brišu se st. 3. i 4. člana 40. Zakona, koji su se odnosili na primenu odredbi Zakona o opštem upravnom postupku u delovanju Poverenika, koji je organ ombudsmanskog tipa, te kao i u postupku pred Zaštitnikom građana nema potrebe za shodnom primenom zakona koji uređuje opšti upravni postupak. Imajući u vidu cilj i smisao samog postupka pred Poverenikom, važno je istaći da pojedinačni akti koje Poverenik donosi predstavljaju netipične pojedinačne akte državnog organa koji ne raspolaže ni naredbodavnim ni represivnim ovlašćenjima. Zbog toga je

potrebno da se njegovi pojedinačni pravni akti po svojoj sadržini, strukturi, formi, kao i po stilu i jeziku, razlikuju od pojedinačnih pravnih akata organa javne vlasti. Svrha pojedinačnih pravnih akata, koje Poverenik donosi, je, između ostalog, prevencija diskriminacije kroz podizanje svesti javnosti i povećanje nivoa znanja, informisanosti i razumevanja pravnog pojma diskriminacije, mehanizama pravne zaštite od diskriminacije i slično. Postupak po pritužbama koncipiran je tako da bude jednostavan i lišen preteranih formalnosti. Imajući u vidu navedeno, ukazuje se na činjenicu da je članom 34. osnovnog zakona već propisano da Poverenik poslovnikom o radu detaljno uređuje svoj postupak kao i način svoga rada, kao i da je sudska zaštita od diskriminacije takođe obezbeđena ovim zakonom.

Članom 16. dodaju se dva nova čl. 40a i 40b u tekst Zakona o zabrani diskriminacije, kojima se propisuje način vođenja evidencije o predmetima nastalim u postupcima pred Poverenikom i evidentiranje sudskih presuda u predmetima za zaštitu od diskriminacije, koji se dostavljaju Povereniku radi uspostavljanja sistema evidencije za zaštitu od diskriminacije.

Članom 17. dodaju se st. 3 i 4. u član 45. Zakona u vezi sa korišćenjem statističkih podataka radi dokazivanja činjenica u pogledu kojih stranke snose teret dokazivanja.

Članom 18. menja se član 46. stav 2. Zakona kako bi se uskladio sa odredbom iz člana 35. stav 2. ovog zakona.

Članom 19. propisuje se nadzor nad primenom Zakona ministarstvu nadležnom za poslove antidiskriminacije.

Čl. 20–30. menjaju se čl. 50–60. Zakona radi usklađivanja sa odredbama iz Zakona o prekršajima u smislu povećanja novčanih kazni, odnosno zakonskog minimuma i maksimuma iznosa novčanih kazni.

Članom 31. reguliše se donošenje podzakonskog akta u roku od 6 meseci od dana stupanja na snagu Zakona o izmenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije.

Članom 32. predviđeno je da Zakon o izmenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

IV. FINANSIJSKA SREDSTVA POTREBNA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nije potrebno obezbediti finansijska sredstva u budžetu Republike Srbije.

PREGLED ODREDBA KOJE SE MENJAJU, ODNOSNO DOPUNJUJU

Pojmovi Član 2.

U ovom zakonu:

1) izrazi „diskriminacija” i „diskriminatorско postupanje” označavaju svako neopravdano pravljenje razlike ili nejednako postupanje, odnosno propuštanje (isključivanje, ograničavanje ili davanje prvenstva), u odnosu na lica ili grupe kao i na članove njihovih porodica, ili njima bliska lica, na otvoren ili prikriven način, a koji se zasniva na rasi, boji kože, precima, državljanstvu, nacionalnoj pripadnosti ili etničkom poreklu, jeziku, verskim ili političkim ubeđenjima, polu, rodnom identitetu, seksualnoj orijentaciji, imovnom stanju, rođenju, genetskim osobenostima, zdravstvenom stanju, invaliditetu, bračnom i porodičnom statusu, osuđivanosti, starosnom dobu, izgledu, članstvu u političkim, sindikalnim i drugim organizacijama i drugim stvarnim, odnosno pretpostavljenim ličnim svojstvima (u daljem tekstu: lična svojstva);

2) izrazi „lice” i „svako” označavaju onog ko boravi na teritoriji Republike Srbije ili na teritoriji pod njenom jurisdikcijom, bez obzira na to dali je državljanin Republike Srbije, neke druge države ili je lice bezdržavljanstva, kao i pravno lice koje je registrovano, odnosno obavlja delatnost na teritoriji Republike Srbije;

3) izraz „građanin” označava lice koje je državljanin Republike Srbije;

4) izraz „organ javne vlasti” označava državni organ, organ autonomne pokrajine, organ jedinice lokalne samouprave, javno preduzeće, ustanovu, javnu agenciju, ~~i drugu organizaciju u kojoj je~~, I DRUGU ORGANIZACIJU, ODNOSNO LICE KOJEM JE povereno vršenje javnih ovlašćenja, kao i pravno lice koje osniva ili finansira u celini, odnosno u pretežnom delu, Republika, autonomna pokrajina ili lokalna samouprava.

Svi pojmovi koji se koriste u ovom zakonu u muškom rodu obuhvataju iste pojmove u ženskom rodu.

Oblici diskriminacije Član 5.

Oblici diskriminacije su neposredna i posredna diskriminacija, kao i povreda načela jednakih prava i obaveza, pozivanje na odgovornost, udruživanje radi vršenja diskriminacije, govor mržnje ~~i uznemiravanje i ponižavajuće postupanje~~, UZNEMIRAVANJE, PONIŽAVAJUĆE POSTUPANJE I SEKSUALNO UZNEMIRAVANJE, NAVOĐENJE NA DISKRIMINACIJU I OBLICI DISKRIMINACIJE NAVEDENI U ČLANU 13. OVOG ZAKONA.

Posredna diskriminacija Član 7.

~~Posredna diskriminacija postoji ako se lice ili grupa lica, zbog njegovog odnosno njihovog ličnog svojstva, stavlja u nepovoljniji položaj aktom, radnjom ili propuštanjem koje je prividno zasnovan na načelu jednakosti i zabrane diskriminacije, osim ako je to opravdano zakonitim ciljem, a sredstvo za postizanje tog cilja su primerena i nužna.~~

POSREDNA DISKRIMINACIJA POSTOJI AKO NAIZGLED NEUTRALNA ODREDBA, KRITERIJUM ILI PRAKSA LICE ILI GRUPU LICA STAVLJA ILI BI MOGLA STAVITI, ZBOG NJIHOVOG LIČNOG SVOJSTVA, U NEPOVOLJAN POLOŽAJ U POREĐENJU SA DRUGIM LICIMA U ISTOJ ILI SLIČNOJ SITUACIJI, OSIM AKO JE TO OBJEKTIVNO OPRAVDANO ZAKONITIM CILJEM, A SREDSTVA ZA POSTIZANJE TOG CILJA SU PRIMERENA I NUŽNA.

Povreda načela jednakih prava i obaveza

Član 8.

Povreda načela jednakih prava i obaveza postoji ako se licu ili grupi lica, zbog njegovog odnosno njihovog ličnog svojstva, neopravdano uskraćuju prava i slobode ili nameću obaveze koje se u istoj ili sličnoj situaciji ne uskraćuju ili ne nameću drugom licu ili grupi lica, ~~ako su cilj ili posledica preduzetih mera neopravdani, kao i ako ne postoji srazmera između preduzetih mera i cilja koji se ovim merama estvaruje.~~ OSIM AKO JE TO OPRAVDANO ZAKONITIM CILJEM, A SREDSTVA ZA POSTIZANJE TOG CILJA SU PRIMERENA I NUŽNA.

~~Uznemiravanje i ponižavajuće postupanje~~

UZNEMIRAVANJE, PONIŽAVAJUĆE POSTUPANJE I SEKSUALNO

UZNEMIRAVANJE

Član 12.

~~Zabranjeno je uznemiravanje i ponižavajuće postupanje koje ima za cilj ili predstavlja povredu dostojanstva lica ili grupe lica na osnovu njihovog ličnog svojstva, a naročito ako se time stvara strah ili neprijateljsko, ponižavajuće i uvredljivo okruženje.~~

ZABRANJENO JE UZNEMIRAVANJE, PONIŽAVAJUĆE POSTUPANJE I SEKSUALNO UZNEMIRAVANJE, KOJE JE S CILJEM ILI PREDSTAVLJA POVREDU DOSTOJANSTVA LICA ILI GRUPE LICA NA OSNOVU NJIHOVOG LIČNOG SVOJSTVA, A NAROČITO AKO SE TIME STVARA ZASTRAŠUJUĆE, NEPRIJATELJSKO, DEGRADIRAJUĆE, PONIŽAVAJUĆE I UVREDLJIVO OKRUŽENJE, KAO I SVAKI NEPOVOLJNIJI TRETMAN, KOJI NEKO IMA ZBOG ODBIJANJA ILI TRPLJENJA TAKVOG PONAŠANJA ILI ZBOG TRUDNOĆE, PORODILJSKOG ODSUSTVA ILI ODSUSTVA RADI NEGE DETETA ILI POSEBNE NEGE DETETA.

SEKSUALNO UZNEMIRAVANJE JE, U SMISLU OVOG ZAKONA, SVAKO VERBALNO, NEVERBALNO ILI FIZIČKO NEŽELJENO PONAŠANJE SEKSUALNE PRIRODE KOJE IMA ZA CILJ ILI PREDSTAVLJA POVREDU DOSTOJANSTVA LICA ILI NJEGOVOG LIČNOG INTEGRITETA, A KOJE IZAZIVA STRAH ILI STVARA ZASTRAŠUJUĆE, NEPRIJATELJSKO, DEGRADIRAJUĆE, PONIŽAVAJUĆE ILI UVREDLJIVO OKRUŽENJE.

NAVOĐENJE NA DISKRIMINACIJU

ČLAN 12A.

DISKRIMINACIJA POSTOJI AKO SE LICE ILI GRUPA LICA NAVODE NA DISKRIMINACIJU DAVANJEM UPUTSTAVA KAKO DA SE PREDUZIMAJU DISKRIMINATORSKI POSTUPCI ILI NAVOĐENJEM NA DISKRIMINACIJU NA DRUGI SLIČAN NAČIN.

DISKRIMINACIJA NA OSNOVU

SLOBODNOG ISPOLJAVANJA VERE ILI UVERENJA

Član 18.

Diskriminacija postoji ako se postupa protivno načelu slobodnog ispoljavanja vere ili uverenja, odnosno ako se licu ili grupi lica uskraćuje pravo na sticanje, održavanje, izražavanje i promenu vere ili uverenja, kao i pravo da privatno ili javno iznese ili postupi shodno svojim uverenjima.

~~Ne smatra se diskriminacijom postupanje sveštenika, odnosno verskih službenika koje je u skladu sa verskom doktrinom, uverenjima ili ciljevima crkava i verskih zajednica upisanih u registar verskih zajednica, u skladu sa posebnim zakonom kojim se uređuje sloboda veroispovesti i status crkava i verskih zajednica.~~

PRILIKOM OBAVLJANJA BOGOSLUŽENJA, VERSKIH OBREDA I OSTALIH VERSKIH DELATNOSTI U CRKVAMA I VERSKIM ZAJEDNICAMA ČIJI SE SISTEM VREDNOSTI ZASNIVA NA VERI ILI UVERENJU, RAZLIČITO POSTUPANJE

SVEŠTENIKA, ODNOSNO VERSKIH SLUŽBENIKA PREMA LICIMA ILI GRUPI LICA PRI OBAVLJANJU OVIH DELATNOSTI, NE PREDSTAVLJA DISKRIMINACIJU U SLUČAJU KADA, ZBOG PRIRODE DELATNOSTI ILI OKOLNOSTI U KOJIMA SE OBAVLJAJU, VERA ILI UVERENJE PREDSTAVLJA STVARNI, ZAKONIT I OPRAVDAN USLOV ZA NJIHOVO OBAVLJANJE, U SKLADU SA SISTEMOM VREDNOSTI CRKVE I VERSKE ZAJEDNICE UPISANE U REGISTAR VERSKIH ZAJEDNICA, U SKLADU SA ZAKONOM.“

RAZLIČITO POSTUPANJE IZ STAVA 2. OVOG ČLANA NEOPRAVDAVA DISKRIMINACIJU PO BILO KOM OSNOVU IZ ČLANA 2. OVOG ZAKONA UČINJENU VAN BOGOSLUŽBENOG PROSTORA I VREMENA KAO NI RAZLIČITO POSTUPANJE KOJE SE NE MOŽE OPRAVDATI SISTEMOM VREDNOSTI VERSKE ZAJEDNICE.

Diskriminacija na osnovu starosnog doba

Član 23.

Zabranjeno je diskriminisati lica na osnovu starosnog doba.

Stari STARIJI imaju pravo na dostojanstvene uslove života bez diskriminacije, a posebno, pravo na jednak pristup i zaštitu od zanemarivanja i uznemiravanja u korišćenju zdravstvenih i drugih javnih usluga.

POSTAVLJANJE POSEBNIH USLOVA NA OSNOVU STAROSNOG DOBA NE SMATRA SE DISKRIMINACIJOM UKOLIKO JE TAKVO POSTUPANJE OPRAVDANO CILJEM, OBJEKTIVNO, RAZUMNO I U SKLADU SA UTRĐENOM POLITIKOM ZAPOŠLJAVANJA, TRŽIŠTEM RADA I DODATNIM OBRAZOVANJEM I OBUKOM, ODNOSNO STRUČNIM USAVRŠAVANJEM I AKO SU NAČINI OSTVARIVANJA TOG CILJA PRIMERENI I NUŽNI, KAO:

1) POSTAVLJANJE POSEBNIH USLOVA ZA ZAPOŠLJAVANJE, OBAVLJANJE POSLOVA I DODATNO OBRAZOVANJE I OBUKU, ODNOSNO STRUČNO USAVRŠAVANJE, UKLJUČUJUĆI I USLOVE U POGLEDU ZARADE I PRESTANKA RADNOG ODNOSA, ZA OMLADINU, STARIJE I LICA KOJA IMAJU OBAVEZU IZDRŽAVANJA, RADI PODSTICANJA NJIHOVOG UKLJUČIVANJA NA TRŽIŠTE RADA ILI OBEZBEĐIVANJA NJIHOVE ZAŠTITE;

2) ODREĐIVANJE MINIMALNIH USLOVA U POGLEDU STAROSNOG DOBA, RADNOG ISKUSTVA, DUŽINE PERIODA NEZAPOSLENOSTI ILI ODREĐIVANJEM PREDNOSTI ZA ZAPOŠLJAVANJE;

3) ODREĐIVANJE NAJVIŠEG STAROSNOG DOBA ZA ZAPOŠLJAVANJE, KOJE SE ZASNIVA NA USLOVIMA ZA UKLJUČIVANJE NA DODATNO OBRAZOVANJE I OBUKU, ODNOSNO STRUČNO USAVRŠAVANJE ZA OBAVLJANJE ODREĐENIH POSLOVA ILI NA POTREBI POSTOJANJA RAZUMNE DUŽINE TRAJANJA PERIODA ZAPOSLENJA PRE ISPUNJAVANJA USLOVA ZA OSTVARIVANJE PRAVA NA PENZIJU.

Prestanak mandata

Član 30.

Povereniku funkcija prestaje: istekom mandata; podnošenjem ostavke u pismenom obliku Narodnoj skupštini; ispunjenjem uslova za penziju, u skladu sa zakonom; razrešenjem i smrću.

Odluku o razrešenju Poverenika donosi Narodna skupština.

Poverenik se razrešava dužnosti:

1. zbog nestručnog i nesavesnog rada;
2. ako pravnosnažnom odlukom bude osuđen za krivično delo na kaznu zatvora koja ga čini nedostojnim ili nepodobnim za obavljanje ove funkcije;
3. gubitkom državljanstva;
4. ako obavlja drugu javnu funkciju ili profesionalnu delatnost, ako obavlja drugu dužnost ili posao koji bi mogao uticati na njegovu samostalnost i nezavisnost ili ako postupa suprotno zakonu kojim se uređuje sprečavanje sukoba interesa pri

vršenju javnih funkcija.

Postupak za razrešenje Poverenika pokreće se na inicijativu jedne trećine narodnih poslanika.

Odbor utvrđuje da li postoje razlozi za razrešenje i o tome obaveštava Narodnu skupštinu.

Odbor obaveštava Narodnu skupštinu i o zahtevu Poverenika da mu prestane dužnost, kao i o ispunjenju uslova za prestanak dužnosti zbog ispunjenja uslova za penziju, u skladu sa zakonom.

Narodna skupština donosi odluku o razrešenju Poverenika većinom glasova svih narodnih poslanika.

NARODNA SKUPŠTINA ZAPOČINJE POSTUPAK IZBORA NOVOG POVERENIKA TRI MESECA PRE ISTEKA MANDATA POVERENIKA. DO IZBORA NOVOG POVERENIKA FUNKCIJU POVERENIKA OBAVLJA POVERENIK KOME ISTIČE MANDAT.

Narodna skupština u roku od tri meseca od prestanka mandata Poverenika bira novog Poverenika.

Nadležnost Poverenika

Član 33.

Poverenik:

~~1. prima i razmatra pritužbe zbog povreda odredaba ovog zakona i daje mišljenja i preporuke u konkretnim slučajevima i izriče mere u skladu sa članom 40. ovog zakona;~~

~~2. podnosiocu pritužbe pruža informacije o njegovom pravu i mogućnostima pokretanja sudskog ili drugog postupka zaštite, odnosno preporučuje postupak mirenja;~~

~~3. podnosi tužbe iz člana 43. ovog zakona, zbog povreda prava iz ovog zakona, u svoje ime a uz saglasnost i za račun diskriminisanog lica, ukoliko postupak pred sudom po istoj stvari nije već pokrenut ili pravosnažno okončan;~~

~~4. podnosi prekršajne prijave zbog povrede prava iz ovog zakona;~~

~~5. podnosi godišnji i poseban izveštaj Narodnoj skupštini o stanju u oblasti zaštite ravnopravnosti;~~

~~6. upozorava javnost na najčešće, tipične i teške slučajeve diskriminacije;~~

~~7. prati sprovođenje zakona i drugih propisa, inicira donošenje ili izmenu propisa radi sprovođenja i unapređenja zaštite od diskriminacije i daje mišljenje o odredbama nacrtu zakona i drugih propisa koji se tiču zabrane diskriminacije;~~

~~8. uspostavlja i održava saradnju sa organima nadležnim za ostvarivanje ravnopravnosti i zaštitu ljudskih prava na teritoriji autonomne pokrajine i lokalne samouprave;~~

~~9. preporučuje organima javne vlasti i drugim licima mere za ostvarivanje ravnopravnosti.~~

POVERENIK:

1) LICU KOJE SMATRA DA JE PRETRPELO DISKRIMINACIJU PRUŽA INFORMACIJE I SAVETUJE GA NEPRISTRASNO I NEZAVISNO O OSTVARIVANJU PRAVA I ZAŠTITI OD DISKRIMINACIJE;

2) POSTUPA PO PRITUŽBAMA ZBOG DISKRIMINACIJE;

3) PODNOSI TUŽBE IZ ČLANA 43. OVOG ZAKONA, U SVOJE IME A ZA RAČUN DISKRIMINISANOG LICA, UZ SAGLASNOST TOG LICA, OSIM KADA JE U PITANJU GRUPA LICA, UKOLIKO POSTUPAK PRED SUDOM PO ISTOJ STVARI NIJE VEĆ POKRENUT ILI PRAVNOSNAŽNO OKONČAN;

4) PODNOSI ZAHTEV ZA POKRETANJE PREKRŠAJNOG POSTUPKA ZBOG POVREDE ODREDBA KOJIMA SE ZABRANJUJE DISKRIMINACIJA;

5) PODNOSI GODIŠNJI I POSEBAN IZVEŠTAJ NARODNOJ SKUPŠTINI O STANJU U OBLASTI ZAŠTITE RAVNOPRAVNOSTI;

6) ANALIZIRA I UPOZORAVA JAVNOST NA NAJČEŠĆE, TIPIČNE I TEŠKE SLUČAJEVE DISKRIMINACIJE;

7) PRATI SPROVOĐENJE ZAKONA I DRUGIH PROPISA, INICIRA DONOŠENJE ILI IZMENU PROPISA RADI SPROVOĐENJA I UNAPREĐIVANJA ZAŠTITE OD DISKRIMINACIJE I DAJE MIŠLJENJE O ODREDBAMA NACRTA ZAKONA I DRUGIH PROPISA U CILJU UNAPREĐENJA RAVNOPRAVNOSTI I ZAŠTITE OD DISKRIMINACIJE;

8) USPOSTAVLJA I ODRŽAVA SARADNJU SA ORGANIMA JAVNE VLASTI I ORGANIZACIJAMA NA TERITORIJI REPUBLIKE SRBIJE, REGIONALNIM, ODNOSNO MEĐUNARODNIM I DRUGIM TELIMA, ORGANIMA I ORGANIZACIJAMA NADLEŽNIM ZA OSTVARIVANJE RAVNOPRAVNOSTI I ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA, KAO ŠTO SU EVROPSKA MREŽA ZA RAVNOPRAVNOST, AGENCIJA ZA FUNDAMENDALNA PRAVA I EVROPSKI INSTITUT ZA RODNU RAVNOPRAVNOST;

9) IZRAĐUJE NEZAVISNE IZVEŠTAJE I PREPORUČUJE ORGANIMA JAVNE VLASTI I DRUGIM LICIMA MERE ZA OSTVARIVANJE RAVNOPRAVNOSTI I ZAŠTITE OD DISKRIMINACIJE;

10) SARAĐUJE SA UDRUŽENJIMA, KOJA IMAJU LEGITIMNI INTERES ZA UČEŠĆE U BORBI PROTIV DISKRIMINACIJE S CILJEM ZAŠTITE NAČELA JEDNAKOSTI, NAROČITO U PREDLAGANJU MERA ZA OSTVARIVANJE RAVNOPRAVNOSTI, KAO I PRILIKOM SASTAVLJANJA NEZAVISNIH IZVEŠTAJA O ZAŠTITI OD DISKRIMINACIJE;

11) ORGANIZUJE, ODNOSNO SPROVODI NEZAVISNA ISTRAŽIVANJA IZ OBLASTI UNAPREĐENJA RAVNOPRAVNOSTI I ZAŠTITE OD DISKRIMINACIJE I OBJAVLJUJE STRUČNE PUBLIKACIJE, OBAVEŠTENJA I INFORMACIJE IZ OBLASTI UNAPREĐENJA RAVNOPRAVNOSTI I ZAŠTITE OD DISKRIMINACIJE;

12) OBAVLJA I DRUGE POSLOVE U SKLADU SA ZAKONOM.

Podnošenje pritužbe

Član 35.

Lice koje smatra da je pretrpelo diskriminaciju podnosi Povereniku pritužbu pismeno ili, izuzetno, usmeno u zapisnik, bez obaveze plaćanja takse ili druge naknade.

Uz pritužbu se podnose i dokazi o pretrpljenom aktu diskriminacije.

U ime i uz saglasnost lica čije je pravo povređeno, pritužbu može podneti organizacija koja se bavi zaštitom ljudskih prava ili drugo lice. UDRUŽENJE ILI ORGANIZACIJA KOJA SE BAVI ZAŠTITOM LJUDSKIH PRAVA MOŽE PODNETI PRITUŽBU U IME GRUPE LICA ČIJE JE PRAVO POVREĐENO I BEZ SAGLASNOSTI POJEDINACA KOJI ČINE TU GRUPU, UKOLIKO SE POVREDA ODNOSI NA NEODREĐENI BROJ LICA DRUŠTVENE GRUPE KOJE POVEZUJE NEKO LIČNO SVOJSTVO IZ ČLANA 2. TAČKA 1) OVOG ZAKONA.

~~Poverenik dostavlja pritužbu licu protiv koga je podneta, u roku od 15 dana od dana prijema pritužbe.~~

Član 36.

~~Poverenik postupa po pritužbi ukoliko postupak pred sudom po istoj stvari nije već pokrenut ili pravosnažno okončan.~~

~~Poverenik ne postupa po pritužbi ako je očigledno da nema povrede prava na koju podnosilac ukazuje, ako je u istoj stvari već postupano a nisu ponuđeni novi dokazi, kao i ako utvrdi da je zbog protoka vremena od učinjene povrede prava nemoguće postći svrhu postupanja.~~

~~POVERENIK NE POSTUPA PO PRITUŽBI:~~

~~1) AKO UTVRDI DA NIJE NADLEŽAN;~~

~~2) AKO PODNOSILAC PRITUŽBE U OSTAVLJENOM ROKU NIJE OTKLONIO NEDOSTATKE U PRITUŽBI;~~

3) AKO JE PODNETA KRIVIČNA PRIJAVA, POKRENUT POSTUPAK PRED SUDOM ILI JE PO ISTOJ STVARI POSTUPAK PRED SUDOM PRAVOSNAŽNO OKONČAN;

4) U SLUČAJU SMRTI PODNOSIOCA PRITUŽBE ILI BRISANJA IZ REGISTRA AKO JE U PITANJU PRAVNO LICE;

5) AKO JE OČIGLEDNO DA NEMA POVREDE PRAVA NA KOJU PODNOSILAC UKAZUJE;

6) AKO JE U ISTOJ STVARI VEĆ POSTUPAO, U SKLADU SA ČLANOM 33. OVOG ZAKONA, A NISU PODNETI NOVI DOKAZI;

7) AKO SE UTVRDI DA JE ZBOG PROTEKA VREMENA NEMOGUĆE POSTIĆI SVRHU POSTUPANJA ILI JE SVRHA POSTUPANJA VEĆ OSTVARENA UPOZORENJE JAVNOSTI NA SLUČAJ DISKRIMINACIJE;

8) AKO JE POSTUPAK MIRENJA USPEŠNO OKONČAN;

9) AKO JE PODNOSILAC PRITUŽBE ODUSTAO OD PRITUŽBE;

10) U DRUGIM SLUČAJEVIMA PROPISANIM ZAKONOM.

U SVIM SLUČAJEVIMA, OSIM U SLUČAJU IZ STAVA 1. TAČKE 4) OVOG ČLANA, POVERENIK ĆE PISMENO OBAVESTITI PODNOSIOCA PRITUŽBE.

Utvrđivanje činjeničnog stanja

Član 37.

~~Po prijemu pritužbe Poverenik utvrđuje činjenično stanje uvidom u podnete dokaze i uzimanjem izjave od podnosioca pritužbe, lica protiv kojeg je pritužba podneta, kao i od drugih lica.~~

~~Lice protiv kojeg je pritužba podneta može se izjasniti o navodima pritužbe u roku od 15 dana od dana njenog prijema.~~

UKOLIKO SU ISPUNJENI USLOVI ZA DALJE POSTUPANJE PO PRITUŽBI POVERENIK DOSTAVLJA PRITUŽBU LICU PROTIV KOGA JE PODNETA, U ROKU OD 15 DANA OD DANA PRIJEMA UREDNE PRITUŽBE.

POVERENIK UTVRĐUJE ČINJENIČNO STANJE UVIDOM U PODNETE DOKAZE I UZIMANJEM IZJAVE OD PODNOSIOCA PRITUŽBE, LICA PROTIV KOJEG JE PRITUŽBA PODNETA, KAO I OD DRUGIH LICA.

UKOLIKO JE LICE PROTIV KOG JE PRITUŽBA PODNETA OTKLONILO POSLEDICE POSTUPANJA KOJE JE BILO RAZLOG PODNOŠENJA PRITUŽBE, A PODNOSILAC PRITUŽBE JE SAGLASAN DA SU POSLEDICE OTKLONJENE, POVERENIK NE POSTUPA DALJE PO PRITUŽBI.

SAGLASNOST IZ STAVA 3. OVOG ČLANA PODNOSILAC PRITUŽBE DAJE NAJKASNIJE U ROKU OD 15 DANA OD DANA PRIJEMA DOPIISA POVERENIKA.

UKOLIKO PODNOSILAC PRITUŽBE NE DA SAGLASNOST ILI SE U ROKU IZ STAVA 4. OVOG ČLANA NE IZJASNI, POVERENIK NASTAVLJA POSTUPAK PO PRITUŽBI.

Mirenje POSTIZANJE SPORAZUMA

Član 38.

~~Poverenik predlaže sprovođenje postupka mirenja, u skladu sa zakonom kojim se uređuje postupak medijacije, a pre preduzimanja drugih radnji u postupku.~~

POVERENIK MOŽE, U TOKU POSTUPKA DO DONOŠENJA MIŠLJENJA, PREDLOŽITI SPROVOĐENJE POSTUPKA PREGOVARANJA RADI POSTIZANJA SPORAZUMA, U SKLADU SA ZAKONOM KOJIM SE UREĐUJE POSTUPAK POSREDOVANJA U REŠAVANJU SPOROVA.

TROŠKOVI POSTUPKA PREGOVARANJA RADI POSTIZANJA SPORAZUMA, KOJI BI EVENTUALNO BILI ODREĐENI NA TERET PODNOSIOCA PRITUŽBE, OBEZBEĐUJU SE U BUDŽETU REPUBLIKE SRBIJE, PO PREDLOGU POVERENIKA.

U SLUČAJU DA POSTUPAK IZ STAVA 1. OVOG ČLANA NIJE USPEŠNO OKONČAN U ZAKONOM PREDVIĐENOM ROKU, POVERENIK NASTAVLJA POSTUPANJE PO PRITUŽBI.

Mere
Član 40.

Ako lice kome je preporuka upućena ne postupi po preporuci, odnosno ne otkloni povredu prava, Poverenik mu izriče meru opomene.

Ako lice iz stava 1. ovog člana ne otkloni povredu prava u roku od 30 dana od dana izricanja opomene, Poverenik može o tome izvestiti javnost.

~~Mera opomene iz stava 1. ovog člana izriče se rešenjem, protiv koga nije dopuštena posebna žalba.~~

~~Na postupak pred Poverenikom shodno se primenjuju odredbe zakona kojim se uređuje opšti upravni postupak.~~

EVIDENCIJA O ZAŠTITI OD DISKRIMINACIJE

ČLAN 40A

POVERENIK VODI EVIDENCIJU O PODNETIM PRITUŽBAMA, AKTIMA DONETIM U POSTUPKU ZA ZAŠTITU OD DISKRIMINACIJE I UNAPREĐENJE RAVNOPRAVNOSTI, KAO I U PRAVOSNAŽNIM ODLUKAMA SUDOVA KOJE SE DOSTAVLJAJU POVERENIKU.

EVIDENCIJA IZ STAVA 1. OVOG ČLANA VODI SE U ELEKTRONSKOM OBLIKU I PODLEŽE ZAŠTITI U SKLADU SA ZAKONOM.

SVRHA OBRADJE PODATAKA IZ EVIDENCIJE IZ STAVA 1. OVOG ČLANA JE PRAĆENJE POSTUPKA OSTVARIVANJA PRAVA NA ZAŠTITU OD DISKRIMINACIJE I UNAPREĐIVANJE RAVNOPRAVNOSTI IZ NADLEŽNOSTI POVERENIKA.

VRSTA PODATAKA KOJE POVERENIK OBRADUJE U OKVIRU EVIDENCIJE IZ STAVA 1. OVOG ČLANA SU: IME, PREZIME, ADRESA, ELEKTRONSKA ADRESA, KAO I DRUGI LIČNI PODACI KOJI SU NEOPHODNI ZA POSTUPANJE POVERENIKA, A KOJI SE ODOSE NA LIČNO SVOJSTVO, ODNOSNO PRETPOSTAVLJENO LIČNO SVOJSTVO KAO OSNOV DISKRIMINACIJE IZ ČLANA 2. STAV 1. TAČKA 1) OVOG ZAKONA.

PODACI IZ EVIDENCIJE IZ STAVA 1. OVOG ČLANA ČUVAJU SE U SKLADU SA PROPISIMA KOJIMA JE UREĐENA OBLAST KANCELARIJSKOG POSLOVANJA.

DOSTAVLJANJE ODLUKA SUDOVA

ČLAN 40B

SUDOVI SU DUŽNI DA ZA PRETHODNU GODINU, A DO 31. JANUARA TEKUĆE GODINE, DOSTAVE POVERENIKU ANONIMIZOVANE PRAVOSNAŽNE ODLUKE DONETE U PARNICAMA ZA OSTVARIVANJE GRAĐANSKOPRAVNE ZAŠTITE ZBOG DISKRIMINACIJE, ANONIMIZOVANE PRAVOSNAŽNE ODLUKE U PREKRŠAJNIM POSTUPCIMA ZBOG POVREDE ODREDBA KOJIMA SE ZABRANJUJE DISKRIMINACIJA, KAO I ANONIMIZOVANE PRAVOSNAŽNE ODLUKE U KRIVIČNIM POSTUPCIMA ZA KRIVIČNA DELA KOJA SU U VEZI SA DISKRIMINACIJOM I POVREDOM NAČELA JEDNAKOSTI.

NAČIN VOĐENJA EVIDENCIJE SUDOVA ZA ODLUKE IZ STAVA 1. OVOG ČLANA I NAČIN NJIHOVOG DOSTAVLJANJA POVERENIKU PROPISUJE MINISTAR NADLEŽAN ZA POSLOVE PRAVOSUĐA.

Pravila o teretu dokazivanja

Član 45.

Ako je sud utvrdio da je izvršena radnja neposredne diskriminacije ili je to među strankama nesporno, tuženi se ne može osloboditi od odgovornosti

dokazivanjem da nije kriv.

Ukoliko tužilac učini verovatnim da je tuženi izvršio akt diskriminacije, teret dokazivanja da usled tog akta nije došlo do povrede načela jednakosti, odnosno načela jednakih prava i obaveza snosi tuženi.

SVAKA STRANKA MOŽE KORISTITI STATISTIČKE PODATKE RADI DOKAZIVANJA ČINJENICA U POGLEDU KOJIH SNOSI TERET DOKAZIVANJA.

ODREDBE ST. 1–3. OVOG ČLANA SHODNO SE PRIMENJUJU I NA POSTUPAK PRED POVERENIKOM.

Tužbe drugih lica

Član 46.

Tužbe iz člana 43. tač. 1, 2, 3. i tačke 5. može podneti Poverenik i organizacija koja se bavi zaštitom ljudskih prava, odnosno prava određene grupe lica.

Ako se diskriminatorsko postupanje odnosi isključivo na određeno lice, tužioci iz stava 1. ovog člana mogu podneti tužbu samo uz njegov pristanak u pismenom obliku, DOK IM OVAJ PRISTANAK NE TREBA U SLUČAJU DISKRIMINACIJE GRUPE LICA (ČLAN 35. STAV 3. OVOG ZAKONA).

Lice koje se svesno izložilo diskriminatorskom postupanju, u nameri da neposredno proveri primenu pravila o zabrani diskriminacije u konkretnom slučaju, može podneti tužbu iz člana 43. tačke 1, 2, 3. i tačke 5. ovog zakona.

Lice iz stava 3. ovog člana dužno je da obavesti Poverenika o nameravanoj radnji, osim ako okolnosti to ne dozvoljavaju, kao i da o preduzetoj radnji izvesti Poverenika u pismenom obliku.

Ako lice iz stava 3. ovog člana nije podnelo tužbu, sud ga može saslušati kao svedoka.

Prema licu iz stava 3. ovog člana ne može se isticati prigovor podeljene odgovornosti za štetu koja potiče od akta diskriminacije.

Nadzor nad sprovođenjem zakona

Član 47

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši ministarstvo nadležno za ljudska i manjinska prava ANTIDISKRIMINACIJU.

Kaznene odredbe

Član 50.

~~Novčanom kaznom od 10.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj službeno lice, odnosno odgovorno lice u organu javne vlasti ako postupi diskriminatorski (član 15. stav 2).~~

NOVČANOM KAZNOM OD 20.000 DO 100.000 DINARA KAZNIĆE SE ZA PREKRŠAJ SLUŽBENO LICE, ODNOSNO ODGOVORNO LICE U ORGANU JAVNE VLASTI AKO POSTUPI DISKRIMINATORSKI (ČLAN 15. STAV 2).

Član 51.

~~Novčanom kaznom od 10.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice, odnosno preduzetnik, ako na osnovu ličnog svojstva licu koje obavlja privremene i povremene poslove, licu na dopunskom radu, studentu i učeniku na praksi, licu na stručnom osposobljavanju i usavršavanju bez zasnivanja radnog odnosa, odnosno volonteru, narušava jednake mogućnosti za zasnivanje radnog odnosa ili uživanje pod jednakim uslovima svih prava u oblasti rada (član 16. stav 1).~~

~~Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.~~

NOVČANOM KAZNOM OD 100.000 DO 1.000.000 DINARA KAZNIĆE SE ZA PREKRŠAJ PRAVNO LICE, AKO NA OSNOVU LIČNOG SVOJSTVA LICU KOJE RADI ILI JE U RADNOM ODNOSU, ODNOSNO OBAVLJA PRIVREMENE I POVREMENE POSLOVE ILI POSLOVE PO UGOVORU O DELU ILI DRUGOM UGOVORU, LICU NA DOPUNSKOM RADU, STUDENTU I UČENIKU NA PRAKSI, LICU NA STRUČNOM OSPOSOBLJAVANJU I USAVRŠAVANJU BEZ ZASNIVANJA RADNOG ODNOSA, ODNOSNO VOLONTERU, LICU KOJE TRAŽI POSAO, KAO I SVAKOM DRUGOM LICU KOJE UČESTVUJE U RADU NARUŠAVA JEDNAKE MOGUĆNOSTI ZA ZASNIVANJE RADNOG ODNOSA ILI UŽIVANJE POD JEDNAKIM USLOVIMA SVIH PRAVA U OBLASTI RADA (ČLAN 16. STAV 1).

NOVČANOM KAZNOM OD 100.000 DO 400.000 DINARA KAZNIĆE SE ZA PREKRŠAJ IZ STAVA 1. OVOG ČLANA PREDUZETNIK.

NOVČANOM KAZNOM OD 20.000 DO 100.000 DINARA KAZNIĆE SE ZA PREKRŠAJ IZ STAVA 1. OVOG ČLANA ODGOVORNO LICE U PRAVNOM LICU, ODNOSNO U ORGANU JAVNE VLASTI, KAO I FIZIČKO LICE.

Član 52.

~~Novčanom kaznom od 10.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice, odnosno preduzetnik, ako u okviru svoje delatnosti, na osnovu ličnog svojstva lica ili grupe lica, odbije pružanje usluge, za pružanje usluge traži ispunjenje uslova koji se ne traže od ostalih lica ili grupa lica, odnosno ako u pružanju usluge neopravdano da prvenstvo drugom licu ili grupi lica (član 17. stav 1).~~

~~Novčanom kaznom od 10.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice odnosno preduzetnik, vlasnik, odnosno korisnik objekta u javnoj upotrebi ili javne površine, ako licu ili grupi lica na osnovu njihovog ličnog svojstva onemogućiti pristup tim objektima, odnosno površinama (član 17. stav 2).~~

~~Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.~~

~~Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 2. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.~~

NOVČANOM KAZNOM OD 100.000 DO 1.000.000 DINARA KAZNIĆE SE ZA PREKRŠAJ PRAVNO LICE, AKO U OKVIRU SVOJE DELATNOSTI, NA OSNOVU LIČNOG SVOJSTVA LICA ILI GRUPE LICA: ODBIJE PRUŽANJE USLUGE, ZA PRUŽANJE USLUGE TRAŽI ISPUNJENJE USLOVA KOJI SE NE TRAŽE OD DRUGIH LICA ILI GRUPE LICA, ODNOSNO AKO U PRUŽANJU USLUGE NEOPRAVDANO OMOGUĆI PRVENSTVO DRUGOM LICU ILI GRUPI LICA (ČLAN 17. STAV 1).

NOVČANOM KAZNOM OD 100.000 DO 400.000 DINARA KAZNIĆE SE ZA PREKRŠAJ IZ STAVA 1. OVOG ČLANA PREDUZETNIK.

NOVČANOM KAZNOM OD 20.000 DO 100.000 DINARA KAZNIĆE SE ZA PREKRŠAJ IZ STAVA 1. OVOG ČLANA ODGOVORNO LICE U PRAVNOM LICU, ODNOSNO U ORGANU JAVNE VLASTI, KAO I FIZIČKO LICE.

NOVČANOM KAZNOM OD 100.000 DO 1.000.000 DINARA KAZNIĆE SE ZA PREKRŠAJ PRAVNO LICE, AKO LICU ILI GRUPI LICA NA OSNOVU NJIHOVOG LIČNOG SVOJSTVA ONEMOGUĆI PRISTUP OBJEKTIMA U JAVNOJ UPOTREBI ILI JAVNOJ POVRŠINI, ODNOSNO POVRŠINAMA (ČLAN 17. STAV 2).

NOVČANOM KAZNOM OD 100.000 DO 400.000 DINARA KAZNIĆE SE ZA PREKRŠAJ IZ STAVA 4. OVOG ČLANA PREDUZETNIK.

NOVČANOM KAZNOM OD 20.000 DO 100.000 DINARA KAZNIĆE SE ZA PREKRŠAJ IZ STAVA 4. OVOG ČLANA ODGOVORNO LICE U PRAVNOM LICU, ODNOSNO U ORGANU JAVNE VLASTI, KAO I FIZIČKO LICE.

Član 53.

~~Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj odgovorno lice u organu javne vlasti ako postupi protivno načelu slobodnog ispoljavanja vere ili uverenja, odnosno ako licu ili grupi lica uskrati pravo na sticanje, održavanje, izražavanje i promenu vere ili uverenja, kao i pravo da privatno ili javno iznesu, odnosno postupe shodno svojim uverenjima (član 18).~~

~~Novčanom kaznom od 10.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana pravno lice odnosno preduzetnik.~~

~~Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu i fizičko lice.~~

~~NOVČANOM KAZNOM OD 100.000 DO 1.000.000 DINARA KAZNIĆE SE ZA PREKRŠAJ PRAVNO LICE AKO POSTUPI PROTIVNO NAČELU SLOBODNOG ISPOLJAVANJA VERE ILI UVERENJA, ODNOSNO AKO LICU ILI GRUPI LICA USKRATI PRAVO NA STICANJE, ODRŽAVANJE, IZRAŽAVANJE I PROMENU VERE ILI UVERENJA, KAO I PRAVO DA PRIVATNO ILI JAVNO IZNESU, ODNOSNO POSTUPE SHODNO SVOJIM UVERENJIMA (ČLAN 18. STAV 1).~~

~~NOVČANOM KAZNOM OD 100.000 DO 400.000 DINARA KAZNIĆE SE ZA PREKRŠAJ IZ STAVA 1. OVOG ČLANA PREDUZETNIK.~~

~~NOVČANOM KAZNOM OD 20.000 DO 100.000 DINARA KAZNIĆE SE ZA PREKRŠAJ IZ STAVA 1. OVOG ČLANA ODGOVORNO LICE U PRAVNOM LICU, ODNOSNO ORGANU JAVNE VLASTI, KAO I FIZIČKO LICE.~~

Član 54.

~~Novčanom kaznom od 10.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj vaspitna, odnosno obrazovna ustanova koja licu ili grupi lica, na osnovu njihovog ličnog svojstva neopravdano oteža ili onemogućući upis, odnosno isključi ih iz vaspitne, odnosno obrazovne ustanove (član 19. stav 2).~~

~~Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u vaspitnoj, odnosno obrazovnoj ustanovi.~~

~~NOVČANOM KAZNOM OD 100.000 DO 1.000.000 DINARA KAZNIĆE SE ZA PREKRŠAJ VASPITNA, ODNOSNO OBRAZOVNA USTANOVA KOJA LICU ILI GRUPI LICA, NA OSNOVU NJIHOVOG LIČNOG SVOJSTVA NEOPRAVDANO OTEŽA ILI ONEMOGUĆI UPIS, ODNOSNO ISKLJUČI IH IZ VASPITNE, ODNOSNO OBRAZOVNE USTANOVE, OTEŽA ILI USKRATI MOGUĆNOST PRAĆENJA NASTAVE I UČEŠĆA U DRUGIM VASPITNIM, ODNOSNO OBRAZOVNIM AKTIVNOSTIMA, RAZVRSTA UČENIKE PO LIČNOM SVOJSTVU, ZLOSTAVLJA IH ILI NA DRUGI NAČIN NEOPRAVDANO PRAVI RAZLIKU ILI NEJEDNAKO POSTUPA PREMA NJIMA (ČLAN 19. STAV 2).~~

~~NOVČANOM KAZNOM OD 20.000 DO 100.000 DINARA KAZNIĆE SE ZA PREKRŠAJ IZ STAVA 1. OVOG ČLANA ODGOVORNO LICE U VASPITNOJ, ODNOSNO OBRAZOVNOJ USTANOVI.~~

Član 55.

~~Novčanom kaznom od 10.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice koje uskrati pravo ili prizna pogodnosti s obzirom na pol, odnosno eksploatiše lice ili grupu lica s obzirom na pol (član 20. stav 2).~~

~~Novčanom kaznom od 10.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj preduzetnik ako uskrati pravo ili prizna pogodnosti s obzirom na pol, odnosno vrši fizičko i drugo nasilje, eksploataciju, izražava mržnju, omalovažava, ucenjuje i uznemirava lice ili grupu lica s obzirom na pol.~~

~~Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 2. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.~~

~~NOVČANOM KAZNOM OD 100.000 DO 1.000.000 DINARA KAZNIĆE SE ZA PREKRŠAJ PRAVNO LICE AKO USKRATI PRAVO ILI PRIZNA POGODNOSTI S OBZIROM NA POL, ODNOSNO VRŠI FIZIČKO I DRUGO NASILJE,~~

EKSPLOATACIJU, IZRAŽAVA MRŽNJU, OMALOVAŽAVA, UCENJUJE I UZNEMIRAVA LICE ILI GRUPU LICA S OBZIROM NA POL (ČLAN 20. STAV 2).

NOVČANOM KAZNOM OD 100.000 DO 400.000 DINARA KAZNIĆE SE ZA PREKRŠAJ IZ STAVA 1. OVOG ČLANA PREDUZETNIK.

NOVČANOM KAZNOM OD 20.000 DO 100.000 DINARA KAZNIĆE SE ZA PREKRŠAJ IZ STAVA 1. OVOG ČLANA ODGOVORNO LICE U PRAVNOM LICU, ODNOSNO U ORGANU JAVNE VLASTI, KAO I FIZIČKO LICE.

Član 56.

~~Novčanom kaznom od 10.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ili preduzetnik ako lice ili grupu lica pozove da se javno izjasne o svojoj seksualnoj orijentaciji, odnosno ako spreči izražavanje njihove seksualne orijentacije, u skladu sa ovim zakonom (član 21).~~

~~Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.~~

NOVČANOM KAZNOM OD 100.000 DO 1.000.000 DINARA KAZNIĆE SE ZA PREKRŠAJ PRAVNO LICE AKO LICE ILI GRUPU LICA POZOVE DA SE JAVNO IZJASNE O SVOJOJ SEKSUALNOJ ORIJENTACIJI, ODNOSNO AKO SPREČI IZRAŽAVANJE NJIHOVE SEKSUALNE ORIJENTACIJE U SKLADU SA OVIM ZAKONOM (ČLAN 21).

NOVČANOM KAZNOM OD 100.000 DO 400.000 DINARA KAZNIĆE SE ZA PREKRŠAJ IZ STAVA 1. OVOG ČLANA PREDUZETNIK.

NOVČANOM KAZNOM OD 20.000 DO 100.000 DINARA KAZNIĆE SE ZA PREKRŠAJ IZ STAVA 1. OVOG ČLANA ODGOVORNO LICE U PRAVNOM LICU, ODNOSNO U ORGANU JAVNE VLASTI, KAO I FIZIČKO LICE.

Član 57.

~~Novčanom kaznom od 10.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ili preduzetnik ako diskriminiše dete, odnosno maloletnika prema bračnom, odnosno vanbračnom rođenju, javno poziva na davanje prednosti deci jednog pola u odnosu na decu drugog pola ili pravi razliku prema imovnom stanju, profesiji i drugim obeležjima društvenog položaja, aktivnostima, izraženom mišljenju ili uverenju njegovih roditelja, odnosno staratelja i članova porodice (član 22. stav 2).~~

~~Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.~~

NOVČANOM KAZNOM OD 100.000 DO 1.000.000 DINARA KAZNIĆE SE ZA PREKRŠAJ PRAVNO LICE AKO DISKRIMINIŠE DETE, ODNOSNO MALOLETNIKA PREMA ZDRAVSTVENOM STANJU, BRAČNOM, ODNOSNO VANBRAČNOM ROĐENJU, JAVNO POZIVA NA DAVANJE PREDNOSTI DECI JEDNOG POLA U ODNOSU NA DECU DRUGOG POLA ILI PRAVI RAZLIKU PREMA ZDRAVSTVENOM STANJU, IMOVNOM STANJU, PROFESIJI I DRUGIM OBELEŽJIMA DRUŠTVENOG POLOŽAJA, AKTIVNOSTIMA, IZRAŽENOM MIŠLJENJU ILI UVERENJU NJEGOVIH RODITELJA, ODNOSNO STARATELJA I ČLANOVA PORODICE (ČLAN 22. STAV 2).

NOVČANOM KAZNOM OD 100.000 DO 400.000 DINARA KAZNIĆE SE ZA PREKRŠAJ IZ STAVA 1. OVOG ČLANA PREDUZETNIK.

NOVČANOM KAZNOM OD 20.000 DO 100.000 DINARA KAZNIĆE SE ZA PREKRŠAJ IZ STAVA 1. OVOG ČLANA ODGOVORNO LICE U PRAVNOM LICU, ODNOSNO U ORGANU JAVNE VLASTI, KAO I FIZIČKO LICE.

Član 58.

~~Novčanom kaznom od 10.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ili preduzetnik ako zanemaruje ili uznemirava lice na osnovu starosnog doba u pružanju zdravstvenih ili drugih javnih usluga (član 23. stav 1).~~

~~Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.~~

NOVČANOM KAZNOM OD 100.000 DO 1.000.000 DINARA KAZNIĆE SE ZA PREKRŠAJ PRAVNO LICE AKO ZANEMARUJE ILI UZNEMIRAVA LICE NA OSNOVU STAROSNOG DOBA U PRUŽANJU ZDRAVSTVENIH ILI DRUGIH JAVNIH USLUGA (ČLAN 23. STAV 2).

NOVČANOM KAZNOM OD 100.000 DO 400.000 DINARA KAZNIĆE SE ZA PREKRŠAJ IZ STAVA 1. OVOG ČLANA PREDUZETNIK.

NOVČANOM KAZNOM OD 20.000 DO 100.000 DINARA KAZNIĆE SE ZA PREKRŠAJ IZ STAVA 1. OVOG ČLANA ODGOVORNO LICE U PRAVNOM LICU, ODNOSNO U ORGANU JAVNE VLASTI, KAO I FIZIČKO LICE.

Član 59.

~~Novčanom kaznom od 10.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ili preduzetnik ako diskriminiše lice ili grupu lica zbog njihovih političkih ubeđenja ili pripadnosti, odnosno nepripadnosti političkoj stranci (član 25. stav 1).~~

~~Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.~~

NOVČANOM KAZNOM OD 100.000 DO 1.000.000 DINARA KAZNIĆE SE ZA PREKRŠAJ PRAVNO LICE AKO DISKRIMINIŠE LICE ILI GRUPU LICA ZBOG NJIHOVE PRIPADNOSTI ILI NEPRIPADNOSTI POLITIČKOJ STRANCI, ODNOSNO SINDIKALNOJ ORGANIZACIJI (ČLAN 25. STAV 1).

NOVČANOM KAZNOM OD 100.000 DO 400.000 DINARA KAZNIĆE SE ZA PREKRŠAJ IZ STAVA 1. OVOG ČLANA PREDUZETNIK.

NOVČANOM KAZNOM OD 20.000 DO 100.000 DINARA KAZNIĆE SE ZA PREKRŠAJ IZ STAVA 1. OVOG ČLANA ODGOVORNO LICE U PRAVNOM LICU, ODNOSNO U ORGANU JAVNE VLASTI, KAO I FIZIČKO LICE.

Član 60.

~~Novčanom kaznom od 10.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ili preduzetnik ako licu ili grupi lica na osnovu njihovog ličnog svojstva neopravdano odbije pružanje zdravstvenih usluga, postavi posebne uslove za pružanje zdravstvenih usluga koji nisu opravdani medicinskim razlozima, odbije postavljanje dijagnoze i uskratiti informacije o trenutnom zdravstvenom stanju, preduzetim ili nameravanim merama lečenja ili rehabilitacije, kao i ako ih uznemirava, vređa i omalovažava u toku boravka u zdravstvenoj ustanovi (član 27. stav 2).~~

~~Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i zdravstveni radnik.~~

NOVČANOM KAZNOM OD 100.000 DO 1.000.000 DINARA KAZNIĆE SE ZA PREKRŠAJ PRAVNO LICE AKO LICU ILI GRUPI LICA NA OSNOVU NJIHOVOG LIČNOG SVOJSTVA NEOPRAVDANO ODBIJE PRUŽANJE ZDRAVSTVENIH USLUGA, POSTAVI POSEBNE USLOVE ZA PRUŽANJE ZDRAVSTVENIH USLUGA KOJI NISU OPRAVDANI MEDICINSKIM RAZLOZIMA, ODBIJE POSTAVLJANJE DIJAGNOZE I USKRATI INFORMACIJE O TREKUTNOM ZDRAVSTVENOM STANJU, PREDUZETIM ILI NAMERAVANIM MERAMA LEČENJA ILI REHABILITACIJE, KAO I AKO IH UZNEMIRAVA, VREĐA I OMALOVAŽAVA U TOKU BORAVKA U ZDRAVSTVENOJ USTANOVU (ČLAN 27. STAV 2.).

NOVČANOM KAZNOM OD 100.000 DO 400.000 DINARA KAZNIĆE SE ZA PREKRŠAJ IZ STAVA 1. OVOG ČLANA PREDUZETNIK.

NOVČANOM KAZNOM OD 20.000 DO 100.000 DINARA KAZNIĆE SE ZA PREKRŠAJ IZ STAVA 1. OVOG ČLANA ODGOVORNO LICE U PRAVNOM LICU, ODNOSNO U ORGANU JAVNE VLASTI, KAO I ZDRAVSTVENI RADNIK.

ANALIZA EFEKATA ZAKONA

1. Određivanje problema koje zakon treba da reši

Tokom primene Zakona o zabrani diskriminacije od 2009. godine, uočena je potreba za njegovim unapređenjem kako bi se ojačali kapaciteti institucije Poverenika, a radi efikasnijeg postupanja u interesu građana i građanki. Takođe, zabeleženi su trendovi u povećanju i smanjivanju pojedinih vrsta pritužbi po različitim osnovama i iz različitih oblasti, pri čemu su u konstantnom porastu bile pritužbe o diskriminaciji po osnovu invaliditeta i to pre svega po pitanju pristupačnosti uslugama, objektima i površinama. Smanjivanje broja pritužbi po osnovu nacionalne pripadnosti, koje se u većini slučajeva odnose na romsku populaciju u nesrazmeri je sa njihovim položajem u društvu.¹

Vrhovni kasacioni sud je presudom Rev. 853/2014 zauzeo stav da je zastupanje na sudu u slučajevima diskriminacije moguće i bez pristanka lica na koje se odnose, iako su osnovni i viši sudovi ovakve tužbe Poverenika do sada odbacivali.² Takođe, jedna od preporuka Poverenika koja se ponavlja iz godine u godinu je uvrščavanje rodne komponente u kreiranju i sprovođenju javnih politika u cilju unapređenja položaja žena i rodne ravnopravnosti. Stoga je neophodno dopuniti Zakon o zabrani diskriminacije odredbama, koje definišu i prepoznaju seksualno uznemiravanje kao jedan od važnih elemenata diskriminacije na osnovu pola.

Takođe, pojedine odredbe Zakona o zabrani diskriminacije nisu usklađene sa nacionalnim pravnim propisima koji su stupili na snagu nakon njegovog usvajanja, pre svega Zakonom o prekršajima ali i Zakonom o opštem upravnom postupku. Bilo je neophodno uskladiti pojedine odredbe kako se postupak zaštite ravnopravnosti pred Poverenikom, koji je institucija ombudsmanskog tipa.³ Konačno, odredbe Zakona o zabrani diskriminacije neophodno je dodatno uskladiti sa zakonodavstvom EU.

U šestomesečnom izveštaju o napretku Republike Srbije u procesu evrointegracija i sprovođenju akcionih planova za poglavlja 23. i 24. iz novembra 2017. godine, Evropska komisija je ocenila da su neophodne dodatne izmene Zakona o zabrani diskriminacije kako bi se u potpunosti uskladio sa pravnim tekovinama EU. U izveštaju je istaknuto da pun kapacitet Poverenika da sprovodi nadležnosti u skladu sa Zakonom o zabrani diskriminacije još uvek nije ostvaren, odnosno da je broj zaposlenih u instituciji još uvek manji od broja predviđenog sistematizacijom. Evropska komisija protiv rasizma i netolerancije (ECRI) u okviru svojih izveštaja i smernica objavljenim tokom 2017. godine ukazivala je, između ostalog, na značaj osnaživanja kapaciteta Poverenika proširivanjem nadležnosti.

Komitet za ljudska prava UN je u Zaključnim zapažanjima u vezi sa Trećim periodičnim izveštajem o primeni Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima za 2016–2017 godinu uputio preporuke za preduzimanje konkretnih mera u pravcu blagovremenog i efikasnog sprovođenja Akcionog plana za primenu postojeće Strategije prevencije i zaštite od diskriminacije 2014–2018. Naglašeno je da je potrebno adekvatno regulisanje indirektno diskriminacije kroz planirane izmene i dopune antidiskriminacionih propisa, kao i jačanje kapaciteta Poverenika.

IZVEŠTAJI POVERENIKA ZA ZAŠTITU RAVNOPRAVNOSTI O PRITUŽBAMA VEZANIM ZA DISKRIMINACIJU				
godina	2014.	2015.	2016.	2017.

¹ Strategija za socijalno uključivanje Roma i Romkinja u Republici Srbiji za period od 2016. do 2025. godine, str. 21-22.

² M. Reljanović, *Studija o primeni Zakona o zabrani diskriminacije*, str. 28–33.

³ N. Petrušić, M. Ž. Grubač, *Uzajamni odnos postupka pred Poverenikom za zaštitu ravnopravnosti i drugih antidiskriminacionih postupaka*, 3, str. 10–15.

ukupno pritužbi	666	797	626	532
na osnovu invaliditeta	70	73	82	114
na osnovu starosnog doba	78	61	75	75
na osnovu pola	53	143	82	71
na osnovu zdravstvenog stanja	97	23	55	64
na osnovu nacionalne pripadnosti	124	119	60	62
preporuke	198	215	665	501
podnete tužbe	2	/	/	3
krivične prijave	6	1	3	3
prekršajne prijave	1	/	1	1
upozorenja	6	9	9	13
UKUPAN broj predmeta	884	1 040	1 346	1 098

2. Ciljevi koji se postižu donošenjem akta

Opšti cilj donošenja Zakona je osnaživanje antidiskriminativnih mehanizama za sprovođenje mera iz ove oblasti kao i stvaranje društvene klime u kojoj postoji nulta tolerancija na diskriminaciju, pri čemu su pojam diskriminacije i sa njim u vezi protivzakonito postupanje jasno definisani. Dugoročan cilj je uspostavljanje bliže saradnje između institucije Poverenika i organizacija civilnog društva, odnosno udruženja, koja se bave zaštitom ljudskih prava radi sveobuhvatnije zaštite od diskriminacije u interesu celog društva.

Tokom 2017. godine, udruženja su podneli 105 pritužbi (petina od ukupnog broja pritužbi) čime se beleži porast u odnosu na prethodnu godinu.⁴ Udruženja su naročito aktivna u zaštiti prava *LGBT* populacije pošto se pojedinci iz ove društvene grupe radi lične bezbednosti retko odlučuju na samostalno pokretanje postupka.⁵ Primetna je, istovremeno, tendencija stagnacije i pada broja pritužbi koje se podnose zbog diskriminacije na osnovu nacionalne pripadnosti i etničkog porekla. U 2014. godini, ovaj osnov diskriminacije bio je na prvom mestu, tokom 2015. godine zauzimao je drugo mesto po broju podnetih pritužbi, sa učešćem od 18,40% od ukupnog broja pritužbi. U 2016. godini, ovaj osnov diskriminacije nalazio se na četvrtom mestu, dok se u 2017. godini, sa udelom od 9,80% od ukupnog broja pritužbi, ovaj osnov nalazi na petom mestu. Kao i prethodnih godina najveći broj pritužbi podnet je zbog pripadnosti romskoj nacionalnoj manjini (33), što čini preko polovine svih pritužbi, koje su podnete zbog diskriminacije na osnovu nacionalne pripadnosti i etničkog porekla.⁶ Smanjenje broja ovih pritužbi ne može se podvesti pod smanjivanje stepena ranjivosti romske populacije, već se radi o nedostatku motivacije i kapaciteta da se potraži pravna zaštita. S toga je neophodno osnažiti udruženja tj. nevladine organizacije da u ime onih koji ne poznaju mehanizme zaštite ljudskih prava, pokreću postupke kako pred Poverenikom tako i pred nadležnim sudovima.⁷

Prilikom vođenja parničnih postupaka za zaštitu od diskriminacije, Poverenik se često suočava sa problemom dokazivanja posredne diskriminacije.⁸ U tužbama, koja mahom fizička lica podnose sudu, a tiču se diskriminacije – često se, dosta neodređeno, navodi da prema njima nije postupano jednako, tj. kao u ostalim sličnim slučajevima.⁹ Ovo je rezultat nepotkrepljenosti tužioca statističkim podacima, koji bi omogućili tačan uvid u prethodne slične situacije, što je omogućeno dopunom člana 45. Zakona o zabrani diskriminacije, koja se predlaže. Uspostavljanjem evidencije sudskih presuda u sporovima za zaštitu od diskriminacije, Poverenik će biti u

⁴ Poverenik, *Redovni godišnji izveštaj za 2017. godinu*, strana 73.

⁵ Poverenik, *RGI*, strana 83.

⁶ Poverenik, *RGI*, strana 75.

⁷ Poverenik, *RGI*, strana 73.

⁸ *Studija o primeni*, strana 2.

⁹ *Studija o primeni*, strana 5.

mogućnosti da brzo i nedvosmisleno dokaže nejednako neopravdano postupanje prema nekom licu ili grupi lica. Naime, Poverenik je i do sada vodio elektronsku evidenciju svih akata koje u postupcima zaštite od diskriminacije i unapređivanja zaštite od diskriminacije donosi tokom svog rada.¹⁰ Problem je u tome što identična evidencija pri Povereniku ne postoji kada je reč o sudskim presudama. Zato bi, najkasnije godinu dana od stupanja na snagu izmena i dopuna ovog Zakona, a na osnovu novih čl. 40a i 40b, pri instituciji Poverenika trebalo da bude formirana baza podataka o svim slučajevima iz oblasti diskriminacije u Republici Srbiji.

Podizanje svesti kod pružalaca javnih usluga i privrednih subjekata, naročito preduzetnika, o primerenom i neprihvatljivom odnosu prema bilo kojoj od ranjivih grupa trebalo bi ostvariti kroz povećanje procenta uvaženih preporuka Poverenika sa sadašnjih 85% na preko 95% do kraja 2020. godine. Naročito se očekuje porast broja preporuka po kojima je postupljeno kada se radi o unapređenju pristupa objektima, uslugama, površinama i informacijama osobama sa invaliditetom. S tim u vezi, očekivani cilj je da se u naredne tri godine od stupanja Zakona na snagu u redovnim godišnjim izveštajima Poverenika evidentira trend smanjenja pritužbi po osnovu invaliditeta u navedenoj oblasti za 20% godišnje.

Sledeća oblast u kojoj građani i građanke najčešće podnose pritužbe zbog diskriminacije jeste pružanje javnih usluga i korišćenje objekata i površina (12%), oblast obrazovanja i stručnog osposobljavanja (7,90%), javno informisanje i mediji (7%), zdravstvena zaštita (5,10%), socijalna zaštita (4,50%), dok je broj pritužbi pojedinačno u ostalim oblastima društvenog života zastupljen u nešto manjem procentu, uglavnom ispod 3% (podaci za 2017. godinu). Istovremeno, najveći broj pritužbi podnet je protiv organa javne vlasti (43% u 2017. godini i procenat je u konstantnom porastu). Nakon toga slede pravna lica (28,70%) i fizička lica (17,80%). Ostalo čine grupe lica, organizacije i institucije, u značajno manjem procentu.¹¹ Cilj je da se u periodu od 5 godina od dana stupanja na snagu ovog zakona zaustavi negativan trend rasta broja pritužbi protiv organa javne vlasti i da se ovaj procenat prepolovi na ispod 25%. Ostvarenju cilja doprineće kako uvećane kazne za prekršioce, tako i norme koje iniciraju efikasniju saradnju Poverenika i organa javne vlasti.

Donošenje Zakona o izmenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije odnosi se i na usklađivanje domaćeg zakonodavstva sa pravnim tekovinama EU, a što predstavlja preuzetu obavezu Republike Srbije sadržanu u pregovaračkim poglavljima 23 i 24. Konkretno, usklađivanje se tiče Direktive 2000/43/EC od 29. juna 2000. godine o sprovođenju principa jednakog postupanja bez obzira na rasno ili etničko poreklo i Direktive broj 2000/78/EC od 27. novembra 2000. godine o opštem okviru za jednako postupanje sa građanima prilikom zapošljavanja i na radu. Iako su potvrđeni međunarodni ugovori prema Ustavu Srbije sastavni deo pravnog sistema, sudska praksa u postupcima za zaštitu od diskriminacije pokazuje da se sudije retko pozivaju na ove instrumente, osim ukoliko njihove odredbe nisu transponovane u normativne akte domaćeg zakonodavstva.¹² Od nacionalnih propisa nastalim nakon donošenja Zakona o zabrani diskriminacije, a povodom kojih treba izvršiti usklađivanje njegovih odredbi, naročito se izdvajaju Zakon o prekršajima (član 24.–Podstrekivanje, član 27.–Odgovornost pravnog lica i član 39.–Novčana kazna) i Zakon o opštem upravnom postupku.

3. Da li su razmatrane druge mogućnosti za rešavanje problema?

Navedene ciljeve nije moguće postići alternativnim načinima s obzirom na to da je jedan od ciljeva Zakona o izmenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije usklađivanje njegovih odredbi sa relevantnim zakonodavstvom EU i

¹⁰ Poslovník o radu Poverenika za zaštitu ravnopravnosti, član 18. i čl. 60–63.

¹¹ Poverenik, *RGI*, strana 8.

¹² *Studija o primeni*, strana 14.

novijom domaćom regulativom. Predviđene izmene i dopune tiču se prvenstveno rada Poverenika, institucije koja je obrazovana baš na osnovu ovog zakona, pa je jedini mogući način bio donošenje njegovih izmena i dopuna u vidu zakonskog akta. Izmenama i dopunama ne uvodi se ni jedan novi institut koji nije vezan za rad Poverenika, koji bi bio predmet posebnog zakona.

4. Zašto je donošenje akta najbolji način za rešavanje problema?

Zakon o zabrani diskriminacije je od 2009. godine i kroz uspešan rad Poverenika pokazao da, uz izuzetak pojedinosti koje su predmet predloženih izmena i dopuna, potpuno zadovoljava složene standarde u sferi zaštite ljudskih prava. Donošenje nekog drugog zakona iz iste materije unelo bi nepotrebnu konfuziju u pravni sistem.

5. Na koga i kako će najverovatnije uticati rešenja u zakonu?

Rešenja, koja se predlažu izmenama i dopunama, uticaće neposredno na rad Poverenika, dok će preventivno delovati na organe javne vlasti, privredne subjekte, pravna i fizička lica. Dugoročno, najveću korist od izmena i dopuna imaće građani i građanke, koji će biti zaštićeniji od akata diskriminacije i osnaženi delotvornim antidiskriminativnim mehanizmom kako bi ličnim angažmanom doprineli, između ostalog, dodatnom unapređenju opšteg društvenog stava prema ugroženim grupama, neprihvatljivom postupanju, govoru mržnje, nejednakom tretmanu i degradirajućem ponašanju.

Zakon o zabrani diskriminacije u članu 30. stav 8. nije dosledno regulisao pitanje izbora Poverenika. Predviđeno je, naime, da Narodna Skupština Republike Srbije u roku od tri meseca od dana isteka mandata Poverenika bira novog, što znači da je ostavljen mogući vremenski period u kome nije definisano ko obavlja ovu funkciju. Zakon kao ni Poslovnik o radu Poverenika za zaštitu ravnopravnosti ne predviđaju ovakvu situaciju. Novim rešenjem predlaže se da se postupak izbora novog Poverenika pokrene u Narodnoj Skupštini tri meseca pre isteka mandata postojećeg. Ovakvo zakonsko rešenje dopunjeno je i odredbom da sve do trenutka imenovanja novog Poverenika tu funkciju obavlja postojeći.

Dopuna u članu 35. stav 3. omogućuje da organizacije, koje se bave zaštitom ljudskih prava, mogu podneti pritužbu po osnovu diskriminacije grupe lica i bez saglasnosti te grupe. Uslov za to je da je pomenuta grupa lica u kategoriji „ranjivih” grupa, tj. da sve njene članove povezuje zajedničko svojstvo, koje ih svrstava u neku od kategorija posebne osetljivosti. Drugi preduslov je da je u pitanju neodređeni broj lica prema kojima je učinjen diskriminatorni akt. Ovo je naročito značajno u slučaju grupa lica, koje nisu u stanju da identifikuju da je nad njima počinjena ili se vrši prikrivena, produžena ili posredna diskriminacija.¹³ Na ovaj način, otvara se prostor da se društvo dodatno angažuje i prepozna posredne vidove diskriminacije, koji su često osnova za ozbiljnije oblike nejednakog tretiranja.

S tim u vezi, naročito su značajne odredbe, koje definišu akt seksualnog uznemiravanja i navođenje na diskriminaciju kao do sada nedefinisane kategorije (izmena člana 12. i dodavanje člana 12a). Poslodavci, lica u organima javne vlasti, kao i fizička lica često ne shvataju da su svojim ponašanjem uzrokovali diskriminaciju te se s toga neželjeni postupci kontinuirano ponavljaju. U pogledu sankcionisanja ovakvog ponašanja posebno je problematično to što se počinioci diskriminacije ne smatraju odgovornim upravo zbog socijalne klime koju su dugotrajnim činjenjem diskriminacije kreirali. Oblast rada i zapošljavanje su oblasti iz kojih se Povereniku za zaštitu ravnopravnosti od ustanovljenja ove institucije podnosi najveći broj pritužbi.

Nakon pritužbi na diskriminaciju na osnovu invaliditeta, druga po brojnosti grupa pritužbi odnosi se na diskriminaciju na osnovu starosti (starosne dobi),

¹³

Studija o primeni, strana 6.

pogotovo u oblasti rada. S toga izmene i dopune Zakona o zabrani diskriminacije sadrže dopunu člana 23, koji se odnosi na pitanje diskriminacije na osnovu starosnog doba. Novim rešenjima dopuštaju se donosiocima propisa, ali i poslovnim subjektima da kreiraju politiku zapošljavanja i uređuju odnose u oblasti rada bez mogućnosti da dođe do povrede prava po osnovu starosnog doba ukoliko je takvo postupanje opravdano ciljem, objektivno, razumno i u skladu sa utvrđenom politikom zapošljavanja, tržištem rada i dodatnim obrazovanjem i obukom i usavršavanjem i ako su načini ostvarivanja tog cilja primereni i nužni. Ove dopune kao efekat bi trebalo da imaju smanjenje broja postupaka pred Poverenikom u vezi sa diskriminacijom po osnovu starosne dobi, a u oblasti rada imajući u vidu da će se jedan broj postupaka, na osnovu pomenutih izmena, smatrati neosnovanim. Treba naglasiti da se polovina pritužbi Povereniku po osnovu starosnog doba odnosi na decu. Od ukupnog broja pritužbi u kojima su podnosioci navodili starosni osnov, najveći broj se odnosio na oblast obrazovanja i stručnog usavršavanja, u kojoj se deca i mladi do 18 godina najčešće susreću sa diskriminacijom.¹⁴

6. Kakve će troškove primena zakona stvoriti građanima i privredi, naročito malim i srednjim preduzećima?

Primena zakona ne iziskuje nikakve dodatne troškove za privredu i građane. Pravna ili fizička lica koja budu poštovala odredbe propisane ovim zakonom neće osetiti nikakve negativne efekte njegove primene. Takođe, efekti primene ne mogu dovesti do značajnih promena na regulisanom tržištu, kao što ne utiču ni na konkurenciju i na potrošače. Predviđeno povećanje nadležnosti Poverenika u pogledu vršenja stručnih istraživanja predstavlja normativno usklađivanje sa faktičkim stanjem pošto Poverenik sa svojom službom već više godina sprovodi stručna istraživanja, koja su publikovana i navođena u njegovim redovnim godišnjim izveštajima. Zakon o izmenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije takođe se odnosi i na organe javne vlasti definisane zakonom, ali i na mere određivanja i sprovođenja zaštite od diskriminacije i obezbeđenja ravnopravnosti, kao i na izveštavanje o njihovoj realizaciji.

U pogledu troškova postupka za zaštitu od diskriminacije, postupak pred Poverenikom je za podnosioca pritužbe besplatan.¹⁵ U članu 35. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije, propisano je da lice koje smatra da je pretrpelo diskriminaciju podnosi Povereniku pritužbu pismeno ili, izuzetno, usmeno u zapisnik, bez obaveze plaćanja takse ili druge naknade. Izmene i dopune u članu 35. stav 2. istog zakona propisuju da se troškovi postupka mirenja koji bi eventualno bili određeni na teret podnosioca pritužbe obezbeđuju u budžetu Republike Srbije, po predlogu Poverenika. Imajući u vidu dosadašnju praksu i podatke Poverenika, godišnje se sprovede manje od četiri postupka posredovanja (mirenja), tako da se ne očekuje da bi utrošak sredstava u zavisnosti od broja održanih razgovora, bio veći od sto hiljada dinara godišnje.¹⁶

Pravilnikom o unutrašnjem uređenju i sistematizaciji radnih mesta u Stručnoj službi Poverenika sistematizovano je ukupno 60 mesta za državne službenike i nameštenike (ne računajući samog poverenika). Kadrovskim planom Poverenika za 2017. godinu planirano je da do kraja 2017. godine u Stručnoj službi Poverenika bude zaposleno ukupno 50 državnih službenika i nameštenika. Za realizaciju Kadrovskog plana Poverenika za 2017. godinu obezbeđena su sredstva Zakonom o budžetu Republike Srbije za 2017. godinu („Službeni glasnik RS”, br. 99/16 i 113/17). Međutim, ovaj kadrovski plan nije ostvaren do kraja 2017. godine, imajući u vidu da je preseljenje u novi prostor realizovano u poslednjem kvartalu 2016. godine, kao i da

¹⁴ Poverenik *RGI*, strana 107.

¹⁵ *Poslovnik*, član 13. stav 2.

¹⁶ Dopis Poverenika za zaštitu ravnopravnosti Broj: 011-00-13/2018-02 upućen Ministarstvu za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja.

nije bio ostvaren prethodni kadrovski plan za koji je bilo potrebno više vremena.

U Stručnoj službi Poverenika, popunjenost sistematizovanih radnih mesta iznosi 60%, odnosno 36 zaposlenih na neodređeno vreme. Dinamika i obim poslova, koji se obavljaju u Stručnoj službi Poverenika ukazuju na neophodnost dodatnog jačanja kadrovskih kapaciteta i, u tom smislu, Poverenik planira popunjavanje radnih mesta u Stručnoj službi u okviru raspoloživih budžetskih sredstava bez stvaranja dodatnih ili neplaniranih troškova za uvećanja kapaciteta Poverenika.¹⁷

U pogledu odredbe, koja propisuje da organi javne vlasti dostavljaju, na zahtev Poverenika, informacije i izveštaje o stanju u oblasti zaštite ravnopravnosti, može se navesti da je ovo jedini način da Poverenik sprovede temeljnu analizu pojedinog problema i preporuči shodne izmene propisa. Iz primera, koji Poverenik navodi u svojim redovnim godišnjim izveštajima, jasno je da se u praksi ostvaruje pravo na pristup informacijama od javnog značaja kod organa javne vlasti te s toga za sprovođenje ove odredbe iz člana 33. stava 2, na koji se odnose izmene i dopune, neće biti neophodna dodatna sredstva niti će predstavljati značajan teret za organe javne vlasti.¹⁸

7. Da li su pozitivne posledice donošenja zakona takve da opravdavaju troškove koje će on stvoriti?

Predloženim izmenama i dopunama detaljnije se uređuje oblast, koja je već predmet Zakona o zabrani diskriminacije i u pogledu primene ne postoje realni rizici po društveni, i politički sistem. Takođe, primenom zakona se ne može umanjiti već dostignuti nivo prava u bilo kojoj oblasti. Procena je da predložene regulatome odredbe ne mogu stvoriti nepovoljne efekte po privredni sistem. Naprotiv, u nastojanju da izbegnu suočavanje sa višestruko uvećanim kaznama, privredni subjekti će voditi više računa o tretmanu svojih zaposlenih, kao i o poštovanju antidiskriminativnih normi propisanih zakonima iz oblasti rada i zapošljavanja.

Implementacija Zakona će doprineti većem stepenu ravnopravnosti u republici Srbiji zahvaljujući merama, koje doprinose sprečavanju diskriminacije po osnovu bilo kog ličnog svojstva, a na građane i građanke će naročito imati efekta umanjeње prakse, koja dovodi do diskriminacije u oblasti rada i u postupcima pred organima javne vlasti. Ravnopravno uključivanje žena, osoba sa invaliditetom, pripadnika manjina, starijih osoba i drugih marginalizovanih grupa u savremene društvene tokove imalo bi pozitivne efekte kako na privredni sistem, a posredno i na populacionu politiku cele države.

8. Da li se zakonom podržavaju stvaranje novih privrednih subjekata i tržišna konkurencija?

Zakonom o izmenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije ne inicira se stvaranje novih privrednih subjekata niti se neposredno utiče na tržišnu konkurenciju.

9. Da li su sve zainteresovane strane imale priliku da se izjasne o ovom aktu?

Početne izmene i dopune zakonskih odredbi, Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja izvršilo je u saradnji sa Poverenikom i Ministarstvom pravde nakon čega su sledile dve debate o primeni Zakona, koje je organizovao Poverenik i na kojima su učestvovali predstavnici: Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, Ministarstva pravde, istaknuti profesori, sudije, stručnjaci u oblasti zabrane diskriminacije i predstavnici organizacija civilnog društva (JUKOM i Beogradski centar za ljudska prava). Evropska Komisija je dala

¹⁷ Poverenik, *RGI*, strana 18.

¹⁸ Poverenik *RGI*, str. 99–100.

svoje mišljenje i dodatne sugestije u februaru 2018. godine na tekst Nacrta, a o njima se još jednom izjasnio pravni tim Poverenika, naročito u vezi sa predloženim izmenama i dopunama, koje se direktno tiču rada ove institucije.

Socijalno-ekonomski savet je na 84. Sednici, održanoj 16. novembra 2018. godine, pozitivno ocenio Nacrt uz zahtev za određenim korekcijama, koje treba da obuhvate usaglašavanje poslednje verzije navedenog nacrta sa relevantnim direktivama EU i odredbama nacionalnih propisa (na primer, definicija posredne diskriminacije).

10. Koje će se mere tokom primene zakona preduzeti da bi se ostvarilo ono što se donošenjem zakona namerava?

- Osnaživanje kapaciteta za rad Poverenika povećanjem broja zaposlenih pri ovoj instituciji u skladu sa postojećom sistematizacijom;
- Beleženje i posebno praćenje sporova koji se tiču zaštite od diskriminacije u sudovima radi upoznavanja sa primerima dobre prakse;¹⁹
- Edukacija sudija u cilju upoznavanja sa suštinom antidiskriminatornih propisa i njihovog razlikovanja od ostalih oblika kršenja prava;
- Angažovanje stručne službe Poverenika na omogućavanju dostupnosti statističkih podataka svim zainteresovanim licima, koja bi na njima zasnovala pritužbu Povereniku ili tužbu sudu;
- Sprovođenje sveobuhvatnih stručnih istraživanja sa ciljem preciznijeg mapiranja problema u okviru populacije, koja je u riziku od diskriminacije;
- Medijska kampanja sa ciljem upoznavanja javnosti i društvenih subjekata sa novim normativnim mehanizmom, koji je vidno senzitivniji u odnosu na dosadašnji. Posebnu važnost treba pridati pojmovima „navođenja na diskriminaciju” i „seksualnog uznemiravanja”. Kampanju bi mogla da inicira jedna sudska presuda u skladu sa novim, uvećanim kaznama predviđenim izmenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije.

¹⁹

Studija o primeni, strana 44.

I Z J A V A

O USKLAĐENOSTI PROPISA SA PROPISIMA EVROPSKE UNIJE

- 1. Ovlašćeni predlagač propisa:** Vlada
 Obradivač: Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja
- 2. Naziv propisa**
 Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije
 Draft Law on Amendments on the Law on the Prohibition of Discrimination
- 3. Usklađenost propisa sa odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, sa jedne strane i Republike Srbije, sa druge strane („Službeni glasnik RS”, broj 83/08) (u daljem tekstu: Sporazum):**
- a) Odredbe Sporazuma koje se odnose na normativnu sadržinu propisa:**
 Čl. 90. (Saradnja u oblasti statistike), 101. (Saradnja u oblasti socijalne politike), 102. (Obrazovanje i stručno osposobljavanje), 114. (Državna uprava)
- b) Prelazni rok za usklađivanje zakonodavstva prema odredbama Sporazuma:**
 u skladu sa odredbama člana 72. Sporazuma
- v) Ocena ispunjenosti obaveza koje proizlaze iz navedene odredbe Sporazuma:**
 U potpunosti ispunjava.
- g) Razlozi za delimično ispunjavanje, odnosno neispunjavanje obaveza koje proizlaze iz navedene odredbe Sporazuma:**
 /
- d) Veza sa Nacionalnim programom za usvajanje pravnih tekovina Evropske unije:**
 NPAA 3.23.3.
- 4. Usklađenost propisa sa propisima Evropske unije:**
- a) Navođenje odredaba primarnih izvora prava Evropske unije i ocene usklađenosti sa njima:**
 Ugovor o funkcionisanju EU: čl. 8. i 9, član 153. stav 1. tačka i) i član 157.
- b) Navođenje sekundarnih izvora prava Evropske unije i ocene usklađenosti sa njima:**
- Direktiva 2000/43/EC od 29. juna 2000. godine o sprovođenju principa jednakog postupanja bez obzira na rasno ili etničko poreklo (Council Directive 2000/43/EC of 29 June 2000 Implementing the Principle of Equal Treatment Between Persons Irrespective of Racial or Ethnic Origin)
 - Direktiva 2000/78/EC od 27. novembra 2000. godine o opštem okviru za jednako postupanje sa građanima prilikom zapošljavanja i na radu (Council Directive 2000/78/EC of 27 November 2000 Establishing a General Framework for Equal Treatment in Employment and Occupation)
- v) Navođenje ostalih izvora prava Evropske unije i usklađenost sa njima:**
 /
- g) Razlozi za delimičnu usklađenost, odnosno neusklađenost:**
 Sa aspekta materije regulisanja Zakona o zabrani diskriminacije u ovom trenutku je postignuta najveća moguća usklađenost odredbi zakona sa propisima EU.
- d) Rok u kojem je predviđeno postizanje potpune usklađenosti propisa sa propisima Evropske unije:**
 Do kraja prve polovine 2019. godine

5. Ukoliko ne postoje odgovarajuće nadležnosti Evropske unije u materiji koju reguliše propis, i/ili ne postoje odgovarajući sekundarni izvori prava Evropske unije sa kojima je potrebno obezbediti usklađenost, potrebno je obrazložiti tu činjenicu. U ovom slučaju, nije potrebno popunjavati Tabelu usklađenosti propisa. Tabelu usklađenosti nije potrebno popunjavati i ukoliko se domaćim propisom ne vrši prenos odredaba sekundarnog izvora prava Evropske unije, već se isključivo vrši primena ili sprovođenje nekog zahteva koji proizlazi iz odredbe sekundarnog izvora prava (npr. Predlogom odluke o izradi strateške procene uticaja biće sprovedena obaveza iz člana 4. Direktive 2001/42/EZ, ali se ne vrši i prenos te odredbe Direktive):

Tabele usklađenosti za direktive 2000/43/EC od 29. juna 2000. godine i 2000/78/EC od 27. novembra 2000. godine date su u prilogu Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije

6. Da li su prethodno navedeni izvori prava Evropske unije prevedeni na srpski jezik

Ne

7. Da li je propis preveden na neki službeni jezik Evropske unije

Zakon o zabrani diskriminacije je više puta preveden i dostavljan zainteresovanim partnerima i dostupan je, između ostalog, na Internet prezentacijama Poverenika za zaštitu ravnopravnosti, Zaštitnika građana, Kancelarije za ljudska i manjinska prava. Radna verzija teksta propisa kojim se menja i dopunjuje Zakon, bila je predmet konsultacija sa Evropskom komisijom u više navrata 2018. godine.

8. Saradnja sa Evropskom unijom i učešće konsultanata u izradi propisa i njihovo mišljenje o usklađenosti

Evropska komisija je konsultovana tri puta tokom procesa izrade Predloga. Prvi stav o Predlogu, Komisija je dala u početnoj fazi kreiranja propisa nakon čega je Radna grupa, koju je formirao Poverenik za zaštitu ravnopravnosti, razmatrala dobijena mišljenja. Prva verzija Predloga uobličena je u Ministarstvu za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja i data na mišljenje Evropskoj Komisiji krajem 2017. godine. U martu 2018. godine, Komisija je dostavila pozitivno mišljenje na sve izvršene promene radi usklađivanja sa Direktivama EU uz nekoliko primedbi i sugestija, koje su usvojene i integrisane u tekst Predloga. Naknadne izmene, izvršene u skladu sa mišljenjima prikupljenim od državnih organa, nisu promenile karakter odredbi, koje su usaglašavane sa pravnim tekovinama Evropske Unije, a što je potvrđeno i u sledećem mišljenju Evropske komisije, koje je dobijeno u februaru 2019. godine.

1. Naziv propisa EU: COUNCIL DIRECTIVE 2000/43/EC of 29 June 2000 Implementing the Principle of Equal Treatment Between Persons Irrespective of Racial or Ethnic Origin Direktiva 2000/43/EC od 29. juna 2000. godine o sprovođenju principa jednakog postupanja bez obzira na rasno ili etničko poreklo	2. CELEX oznaka EU propisa 32000L0043
3. Ovlašćeni predlagač propisa: Vlada Obrađivač: Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja	4. Datum izrade tabele: 6. februar 2019. godine
5. Naziv (nacrt, predloga) propisa čije odredbe su predmet analize usklađenosti sa propisom EU: Predlog Zakona o izmenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije Draft Law on Amendments of the Law on the Prohibition of Discrimination	Brojčane oznake (šifre) planiranih propisa iz baze NPAA: NPAA 3.23.3.
7. Usklađenost odredaba propisa sa odredbama propisa EU: POTPUNO USKLAĐENO	

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
Odredba važećeg propisa EU	Sadržina odredbe	Odredba propisa Republike Srbije	Sadržina odredbe	Usklađenost ²⁰	Razlog za delimičnu usklađenost, neusklađenost ili neprenosivost	Napomena o usklađenosti
Article 2 Concept of discrimination 2(2)	For the purposes of paragraph 1: (a) direct discrimination shall be taken to occur where one person is treated less favourably than another is, has been or would be treated in a comparable situation on grounds of racial or ethnic origin; (b) indirect discrimination shall be taken to occur where an apparently neutral provision, criterion or practice would put persons of a racial or ethnic origin at a particular disadvantage compared with other persons, unless that provision, criterion or practice is objectively justified by a legitimate aim and the means of achieving that aim are appropriate and	čl.. 3. i 4.	Član 7. menja se i glasi: „Posredna diskriminacija postoji ako naizgled neutralna odredba, kriterijum ili praksa lice ili grupu lica stavlja ili bi mogla staviti, zbog njihovog ličnog svojstva, u nepovoljan položaj u poređenju sa drugim licima u istoj ili sličnoj situaciji, osim ako je to objektivno opravdano zakonitim ciljem, a sredstva za postizanje tog cilja su primerena i nužna.” U članu 8. reči: „ako su cilj ili posledica preduzetih mera neopravdani, kao i ako ne postoji srazmera između preduzetih mera i cilja koji se ovim merama ostvaruje” zamenjuju se rečima: „osim ako je to opravdano zakonitim ciljem, a sredstva za postizanje tog cilja su primerena i nužna.”	PU		

²⁰ Potpuno usklađeno – PU, delimično usklađeno – DU, neusklađeno – NU, neprenosivo – NP

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	necessary.					
2(3)	Harassment shall be deemed to be discrimination within the meaning of paragraph 1, when an unwanted conduct related to racial or ethnic origin takes place with the purpose or effect of violating the dignity of a person and of creating an intimidating, hostile, degrading, humiliating or offensive environment. In this context, the concept of harassment may be defined in accordance with the national laws and practice of the Member States.	Član 5.	<p>Naziv člana 12. menja se i glasi: „Uznemiravanje, ponižavajuće postupanje i seksualno uznemiravanje”.</p> <p>Član 12. menja se i glasi: „Zabranjeno je uznemiravanje, ponižavajuće postupanje i seksualno uznemiravanje, koje je s ciljem ili predstavlja povredu dostojanstva lica ili grupe lica na osnovu njihovog ličnog svojstva, a naročito ako se time stvara zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće, ponižavajuće i uvredljivo okruženje, kao i svaki nepovoljniji tretman, koji neko ima zbog odbijanja ili trpljenja takvog ponašanja ili zbog trudnoće, porodijskog odsustva ili odsustva radi nege deteta ili posebne nege deteta.</p> <p>Seksualno uznemiravanje je, u smislu ovog zakona, svako verbalno, neverbalno ili fizičko neželjeno ponašanje seksualne prirode koje ima za cilj ili predstavlja povredu dostojanstva lica ili njegovog ličnog integriteta, a koje izaziva strah ili stvara zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje.“</p>	PU		
2(4)	An instruction to discriminate against persons on grounds of racial or ethnic origin shall be deemed to be discrimination within the meaning of paragraph 1.	čl. 2. i 6.	<p>U članu 5. posle reči: „govor mržnje” dodaje se zapeta, a reči: „i uznemiravanje i ponižavajuće postupanje” zamenjuju se rečima: „uznemiravanje, ponižavajuće postupanje i seksualno uznemiravanje, navođenje na diskriminaciju i oblici diskriminacije navedeni u članu 13. ovog zakona.”</p> <p>Posle člana 12. dodaju se naziv iznad člana 12a i član 12a koji glase: „Navođenje na diskriminaciju Član 12a</p> <p>Diskriminacija postoji ako se lice ili grupa lica navode na diskriminaciju davanjem uputstava kako da se preduzimaju diskriminatorski postupci ili navođenjem na diskriminaciju na drugi sličan način.”</p>	PU		
Article 3 Scope	<p>Within the limits of the powers conferred upon the Community, this Directive shall apply to all persons, as regards both the public and private sectors, including public bodies, in relation to:</p> <p>(a) conditions for access to employment, to self-employment and to occupation, including selection criteria and recruitment conditions, whatever the branch of activity and at all levels of the professional hierarchy, including promotion;</p> <p>(b) access to all types and to all levels of vocational guidance, vocational training, advanced vocational training and retraining, including practical work</p>	član 1	<p>U Zakonu o zabrani diskriminacije („Službeni glasnik RS“, broj 22/09) u članu 2. stav 1. tačka 4) reči: „i drugu organizaciju kojoj je” zamenjuju se rečima: „i drugu organizaciju, odnosno lice kojem je.”</p>	DU	Razlog zbog koga se predložena izmena u članu 17. stav 1, kojim se odnosi na obezbeđenje javnih usluga, odbijanje da se „dostavi roga” treba takođe smatrati kao	

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	<p>experience; (c) employment and working conditions, including dismissals and pay; (d) membership of and involvement in an organisation of workers or employers, or any organisation whose members carry on a particular profession, including the benefits provided for by such organisations; (e) social protection, including social security and healthcare; (f) social advantages; (g) education; (h) access to and supply of goods and services which are available to the public, including housing.</p>				<p>oblikom diskriminacije zajedno sa odbijanjem da se „obezbede usluge”, tako da do nije prihvatljivo s obzirom da primena (naročito finansijskih) propisa, koji se odnose na oporezivanje, a koji se tiču PDV ne razlikuju odredbe za usluge i za obezbeđenje robe (PDV je opšti porez na troškove koji se plaćaju za dostavljanje robe i za obezbeđenjem usluga), što znači da se odredbe o javnih uslugama već nalaze obuhvaćene obezbeđivanjem robe.</p>	
3(2)	<p>This Directive does not cover difference of treatment based on nationality and is without prejudice to provisions and conditions relating to the entry into and residence of third-country nationals and stateless persons on the territory of Member States, and to any treatment which arises from the legal status of the third-country nationals and stateless persons</p>			NU	<p>Razlog za izmenu člana 3. stav 4. Zakona kojom se reči: „strana lica” zamenjuju rečju: „svako” nije</p>	

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	concerned.				prihvatljiv imajući u vidu da je zaštita stranih lica i lica bez državljanstva, njihovih prava i obaveza regulisana brojnim drugim posebnim odredbama. S tim u vezi, odredba iz člana 17. Ustava RS, kojom se stipuliše primena međunarodnih ugovora, garantuje stranim licima u RS sva prava Ustavom i zakonima uz izuzetke od prava koja imaju isključivo državljani RS na osnovu Ustava i zakona.	
<i>Article 5</i> Positive action	With a view to ensuring full equality in practice, the principle of equal treatment shall not prevent any Member State from maintaining or adopting specific measures to prevent or compensate for disadvantages linked to racial or ethnic origin.			NU	Ne može se prihvatiti izmena člana 14. Zakona jer se tiče jedino jezičkih konstrukcija.	
<i>Article 7</i> Defence of rights	Member States shall ensure that associations, organisations or other legal entities, which have, in accordance with the criteria laid down by their national law, a legitimate interest in ensuring that the provisions of this Directive are complied with, may engage, either on behalf or in support of the complainant, with his or her approval, in any judicial	član 11.	U članu 35. stav 3. posle tačke dodaje se rečenica koja glasi: „Udruženje ili organizacija koja se bavi zaštitom ljudskih prava može podneti pritužbu u ime grupe lica čije je pravo povređeno i bez saglasnosti pojedinaca koji čine tu grupu, ukoliko se povreda odnosi na neodređeni broj lica društvene grupe koje povezuje neko lično svojstvo iz člana 2. ovog zakona.“ Stav 4. briše se.	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	and/or administrative procedure provided for the enforcement of obligations under this Directive.					
<i>Article 8</i> Burden of proof	1. Member States shall take such measures as are necessary, in accordance with their national judicial systems, to ensure that, when persons who consider themselves wronged because the principle of equal treatment has not been applied to them establish, before a court or other competent authority, facts from which it may be presumed that there has been direct or indirect discrimination, it shall be for the respondent to prove that there has been no breach of the principle of equal treatment. 2. Paragraph 1 shall not prevent Member States from introducing rules of evidence which are more favourable to plaintiffs. 3. Paragraph 1 shall not apply to criminal procedures. 4. Paragraphs 1, 2 and 3 shall also apply to any proceedings brought in accordance with Article 7(2). 5. Member States need not apply paragraph 1 to proceedings in which it is for the court or competent body to investigate the facts of the case.	član 17.	U članu 45. posle stava 2. dodaju st. 3. i 4. koji glase: „Svaka stranka može koristiti statističke podatke radi dokazivanja činjenica u pogledu kojih snosi teret dokazivanja. Odredbe st. 1.–3. ovog člana shodno se primenjuju i na postupak pred Poverenikom.“	PU		
<i>Article 9</i> Victimisation	Member States shall introduce into their national legal systems such measures as are necessary to protect individuals from any adverse treatment or adverse consequence as a reaction to a complaint or to proceedings aimed at enforcing compliance with the principle of equal treatment.	član 14.	Naziv iznad člana 38. i član 38, menjaju se i glase: „Postizanje sporazuma Član 38. Poverenik može, u toku postupka do donošenja mišljenja, predložiti sprovođenje postupka pregovaranja radi postizanja sporazuma, u skladu sa zakonom kojim se uređuje postupak posredovanja u rešavanju sporova. Troškovi postupka pregovaranja radi postizanja sporazuma, koji bi eventualno bili određeni na teret podnosioca pritužbe, obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije, po predlogu Poverenika. U slučaju da postupak iz stava 1. ovog člana nije uspešno okončan u zakonom predviđenom roku, Poverenik nastavlja postupanje po pritužbi.“	PU		
<i>Article 10</i> Dissemination of information	Member States shall take care that the provisions adopted pursuant to this Directive, together with the relevant provisions already in force, are brought to the attention of the persons concerned by all appropriate means throughout their territory.		Član 33. menja se i glasi: „Poverenik: 1) licu koje smatra da je pretrpelo diskriminaciju pruža informacije i savetuje ga nepristrasno i nezavisno o ostvarivanju prava i zaštiti od diskriminacije; 2) postupa po pritužbama zbog diskriminacije; 3) podnosi tužbe iz člana 43. ovog zakona, u svoje ime a za račun	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
		čl. 10. i 12.	<p>diskriminisanog lica, uz saglasnost tog lica, osim kada je u pitanju grupa lica ukoliko postupak pred sudom po istoj stvari nije već pokrenut ili pravnosnažno okončan;</p> <p>4) podnosi zahtev za pokretanje prekršajnog postupka zbog povrede odredaba kojima se zabranjuje diskriminacija;</p> <p>5) podnosi godišnji i poseban izveštaj Narodnoj skupštini o stanju u oblasti zaštite ravnopravnosti;</p> <p>6) analizira i upozorava javnost na najčešće, tipične i teške slučajeve diskriminacije;</p> <p>7) prati sprovođenje zakona i drugih propisa, inicira donošenje ili izmenu propisa radi sprovođenja i unapređivanja zaštite od diskriminacije i daje mišljenje o odredbama nacrtu zakona i drugih propisa u cilju unapređenja ravnopravnosti i zaštite od diskriminacije;</p> <p>8) uspostavlja i održava saradnju sa organima javne vlasti, udruženjima i organizacijama na teritoriji Republike Srbije, regionalnim, odnosno međunarodnim i drugim telima, organima i organizacijama nadležnim za ostvarivanje ravnopravnosti i zaštitu ljudskih prava, kao što su Evropska mreža za ravnopravnost, Agencija za fundamentalna prava i Evropski institut za rodnu ravnopravnost;</p> <p>9) izrađuje nezavisne izveštaje i preporučuje organima javne vlasti i drugim licima mere za ostvarivanje ravnopravnosti i zaštite od diskriminacije;</p> <p>10) saraduje sa Socijalno-ekonomskim savetom i udruženjima, koja imaju legitimni interes za učešće u borbi protiv diskriminacije s ciljem zaštite načela jednakih prava i obaveza, naročito u predlaganju mera za ostvarivanje ravnopravnosti, kao i prilikom sastavljanja nezavisnih izveštaja o zaštiti od diskriminacije;</p> <p>11) organizuje, odnosno sprovodi nezavisna istraživanja iz oblasti unapređenja ravnopravnosti i zaštite od diskriminacije i objavljuje stručne publikacije, obaveštenja i informacije iz oblasti unapređenja ravnopravnosti i zaštite od diskriminacije;</p> <p>12) obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom.”</p> <p>Član 36. menja se i glasi: „Poverenik ne postupa dalje po pritužbi: 1) ako utvrdi da nije nadležan; 2) ako podnosilac pritužbe u ostavljenom roku nije otklonio nedostatke u pritužbi; 3) ako je podneo krivičnu prijavu, pokrenuo postupak pred sudom ili je po istoj stvari postupak pred sudom već pokrenut ili pravnosnažno okončan; 4) u slučaju smrti podnosioca pritužbe ili brisanja iz registra ako</p>			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
			<p>je u pitanju pravno lice;</p> <p>5) ako je očigledno da nema povrede prava na koju podnosilac ukazuje;</p> <p>6) ako je u istoj stvari već postupao u skladu sa članom 33. ovog zakona, a nisu podneti novi dokazi;</p> <p>7) ako se utvrdi da je zbog protoka vremena nemoguće postići svrhu postupanja ili je svrha postupanja već ostvarena upozorenjem javnosti na slučaj diskriminacije;</p> <p>8) ako je postupak mirenja uspešno okončan;</p> <p>9) ako je podnosilac pritužbe odustao od pritužbe;</p> <p>10) u drugim slučajevima propisanim zakonom.</p> <p>U svim slučajevima, osim u slučaju iz stava 1. tačke 4) ovog člana, Poverenik će pismeno obavestiti podnosioca pritužbe.”</p>			
<i>Article 13</i>	Member States shall designate a body or bodies for the promotion of equal treatment of all persons without discrimination on the grounds of racial or ethnic origin. These bodies may form part of agencies charged at national level with the defence of human rights or the safeguard of individuals' rights.	član 9.	<p>U članu 30. posle stava 7. dodaje se novi stav 8. koji glasi: „Narodna skupština započinje postupak izbora novog Poverenika tri meseca pre isteka mandata Poverenika. Do izbora novog Poverenika funkciju Poverenika obavlja Poverenik kome ističe mandat.” Dosadašnji stav 8. postaje stav 9.</p>	PU		
<i>Article 14 Compliance</i>	Member States shall take the necessary measures to ensure that: (a) any laws, regulations and administrative provisions contrary to the principle of equal treatment are abolished; (b) any provisions contrary to the principle of equal treatment which are included in individual or collective contracts or agreements, internal rules of undertakings, rules governing profit-making or non-profit-making associations, and rules governing the independent professions and workers' and employers' organisations, are or may be declared, null and void or are amended.	član 15.	U članu 40. st. 3. i 4. brišu se.	PU		
<i>Article 15 Sanctions</i>	Member States shall lay down the rules on sanctions applicable to infringements of the national provisions adopted pursuant to this Directive and shall take all measures necessary to ensure that they are applied. The sanctions, which may comprise the payment of compensation to the victim, must be effective, proportionate and dissuasive. The Member States shall notify those provisions to the Commission by 19 July 2003 at the latest and shall notify it without	čl. 20–30.	<p>Član 50. menja se i glasi: „Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj službeno lice, odnosno odgovorno lice u organu javne vlasti ako postupi diskriminatorski (član 15. stav 2).”</p> <p>Član 51. menja se i glasi: „Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice, ako na osnovu ličnog svojstva licu koje radi ili je u radnom odnosu obavlja privremene i povremene poslove ili poslove po</p>	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	delay of any subsequent amendment affecting them.		<p>ugovoru o delu ili drugom ugovoru, licu na dopunskom radu, studentu i učeniku na praksi, licu na stručnom osposobljavanju i usavršavanju bez zasnivanja radnog odnosa, odnosno volonteru, licu koje traži posao, kao i svakom drugom licu koje učestvuje u radu narušava jednake mogućnosti za zasnivanje radnog odnosa ili uživanje pod jednakim uslovima svih prava u oblasti rada (član 16. stav 1).</p> <p>Novčanom kaznom od 100.000 do 400.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana preduzetnik.</p> <p>Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.”</p> <p>Član 52. menja se i glasi: „Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice, ako u okviru svoje delatnosti, na osnovu ličnog svojstva lica ili grupe lica: odbije pružanje usluge, za pružanje usluge traži ispunjenje uslova koji se ne traže od drugih lica ili grupe lica, odnosno ako u pružanju usluge neopravdano omogući prvenstvo drugom licu ili grupi lica (član 17. stav 1).</p> <p>Novčanom kaznom od 100.000 do 400.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana preduzetnik.</p> <p>Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.</p> <p>Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice, ako licu ili grupi lica na osnovu njihovog ličnog svojstva onemogući pristup objektima u javnoj upotrebi ili javnoj površini, odnosno površinama (član 17. stav 2).</p> <p>Novčanom kaznom od 100.000 do 400.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 4. ovog člana preduzetnik.</p> <p>Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 4. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.”</p> <p>Član 53. menja se i glasi: „Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ako postupi protivno načelu slobodnog ispoljavanja vere ili uverenja, odnosno ako licu ili grupi lica uskrati pravo na sticanje, održavanje, izražavanje i promenu vere ili uverenja, kao i pravo da privatno ili javno iznesu, odnosno postupe shodno svojim uverenjima (član 18. stav 1).</p> <p>Novčanom kaznom od 100.000 do 400.000 dinara kazniće se za</p>			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
			<p>prekršaj iz stava 1. ovog člana preduzetnik.</p> <p>Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno organu javne vlasti, kao i fizičko lice.”</p> <p>Član 54. menja se i glasi: „Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj vaspitna, odnosno obrazovna ustanova koja licu ili grupi lica, na osnovu njihovog ličnog svojstva neopravdano oteža ili onemogućući upis, odnosno isključu ih iz vaspitne, odnosno obrazovne ustanove, oteža ili uskrati mogućnost praćenja nastave i učešća u drugim vaspitnim, odnosno obrazovnim aktivnostima, razvrsta učenike po ličnom svojstvu, zlostavlja ih ili na drugi način neopravdano pravi razliku ili nejednako postupuje prema njima (član 19. stav 2).</p> <p>Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u vaspitnoj, odnosno obrazovnoj ustanovi.”</p> <p>Član 55. menja se i glasi: „Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ako uskrati pravo ili prizna pogodnosti s obzirom na pol, odnosno vrši fizičko i drugo nasilje, eksploataciju, izražava mržnju, omalovažava, ucenjuje i uznemirava lice ili grupu lica s obzirom na pol (član 20. stav 2).</p> <p>Novčanom kaznom od 100.000 do 400.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana preduzetnik.</p> <p>Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.”</p> <p>Član 56. menja se i glasi: „Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ako lice ili grupu lica pozove da se javno izjasne o svojoj seksualnoj orijentaciji, odnosno ako spreči izražavanje njihove seksualne orijentacije u skladu sa ovim zakonom (član 21).</p> <p>Novčanom kaznom od 100.000 do 400.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana preduzetnik.</p> <p>Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.”</p> <p>Član 57. menja se i glasi:</p>			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
			<p>„Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ako diskriminiše dete, odnosno maloletnika prema zdravstvenom stanju, bračnom, odnosno vanbračnom rođenju, javno poziva na davanje prednosti deci jednog pola u odnosu na decu drugog pola ili pravi razliku prema zdravstvenom stanju, imovnom stanju, profesiji i drugim obeležjima društvenog položaja, aktivnostima, izraženom mišljenju ili uverenju njegovih roditelja, odnosno staratelja i članova porodice (član 22. stav 2).</p> <p>Novčanom kaznom od 100.000 do 400.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana preduzetnik.</p> <p>Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.”</p> <p>Član 58. menja se i glasi: „Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ako zanemaruje ili uznemirava lice na osnovu starosnog doba u pružanju zdravstvenih ili drugih javnih usluga (član 23. stav 2).</p> <p>Novčanom kaznom od 100.000 do 400.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana preduzetnik.</p> <p>Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.”</p> <p>Član 59. menja se i glasi: „Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ako diskriminiše lice ili grupu lica zbog njihove pripadnosti ili nepripadnosti političkoj stranci, odnosno sindikalnoj organizaciji (član 25. stav 1).</p> <p>Novčanom kaznom od 100.000 do 400.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana preduzetnik.</p> <p>Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.”</p> <p>Član 60. menja se i glasi: „Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ako licu ili grupi lica na osnovu njihovog ličnog svojstva neopravdano odbije pružanje zdravstvenih usluga, postavi posebne uslove za pružanje zdravstvenih usluga koji nisu opravdani medicinskim razlozima, odbije postavljanje dijagnoze i uskratiti informacije o trenutnom</p>			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
			<p>zdravstvenom stanju, preduzetim ili nameravanim merama lečenja ili rehabilitacije, kao i ako ih uznemirava, vređa i omalovažava u toku boravka u zdravstvenoj ustanovi (član 27. stav 2).</p> <p>Novčanom kaznom od 100.000 do 400.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana preduzetnik.</p> <p>Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i zdravstveni radnik ”.</p>			

1. Naziv propisa EU: COUNCIL DIRECTIVE 2000/78/EC of 27 November 2000 Establishing a General Framework for Equal Treatment in Employment and Occupation Direktiva 2000/78/EC od 27. novembra 2000. godine o opštem okviru za jednako postupanje sa građanima prilikom zapošljavanja i na radu	2. CELEX oznaka EU propisa 32000L0078
3.Ovlašćeni predlagač propisa: Vlada Obrađivač: Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja	4. Datum izrade tabele: 6. februar 2019. godine
5. Naziv (nacrt, predloga) propisa čije odredbe su predmet analize usklađenosti sa propisom EU: Predlog Zakona o izmenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije Draft Law on Amendments of the Law on the Prohibition of Discrimination	6. Brojčane oznake (šifre) planiranih propisa iz baze NPAA NPAA 3.23.3.
7. Usklađenost odredaba propisa sa odredbama propisa EU: POTPUNO USKLAĐENO	

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
Odredba važećeg propisa EU	Sadržina odredbe	Odredba propisa Republike Srbije	Sadržina odredbe	Usklađeno st ²¹	Razlog za delimičnu usklađenost, neusklađenost ili neprenosivost	Napomena o usklađenosti
Article 2 Concept of discrimination 2(2)	(b) indirect discrimination shall be taken to occur where an apparently neutral provision, criterion or practice would put persons having a particular religion or belief, a particular disability, a particular age, or a particular sexual orientation at a particular disadvantage compared with other persons unless: (i) that provision, criterion or practice is objectively justified by a legitimate aim and the means of achieving that aim are appropriate and necessary, or (ii) as regards persons with a particular disability, the employer or any person or organisation to whom this Directive applies, is obliged, under national legislation, to take appropriate measures in line with the principles contained in Article 5 in order to	čl. 3. i 4.	Član 7. menja se i glasi: „Posredna diskriminacija postoji ako naizgled neutralna odredba, kriterijum ili praksa lice ili grupu lica stavlja ili bi mogla staviti, zbog njihovog ličnog svojstva, u nepovoljan položaj u poređenju sa drugim licima u istoj ili sličnoj situaciji, osim ako je to objektivno opravdano zakonitim ciljem, a sredstva za postizanje tog cilja su primerena i nužna.” U članu 8. reči: „ako su cilj ili posledica preduzetih mera neopravdani, kao i ako ne postoji srazmera između preduzetih mera i cilja koji se ovim merama ostvaruje” zamenjuju se rečima: „osim ako je to opravdano zakonitim ciljem, a sredstva za postizanje tog cilja su primerena i nužna.”	PU		

²¹ Potpuno usklađeno – PU, delimično usklađeno – DU, neusklađeno – NU, neprenosivo – NP

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	eliminate disadvantages entailed by such provision, criterion or practice.					
2(3)	Harassment shall be deemed to be a form of discrimination within the meaning of paragraph 1, when unwanted conduct related to any of the grounds referred to in Article 1 takes place with the purpose or effect of violating the dignity of a person and of creating an intimidating, hostile, degrading, humiliating or offensive environment. In this context, the concept of harassment may be defined in accordance with the national laws and practice of the Member States.	član 5.	<p>Naziv iznad člana 12. i član 12. menjaju se i glase: „Uznemiravanje, ponižavajuće postupanje i seksualno uznemiravanje Član 12.</p> <p>Zabranjeno je uznemiravanje, ponižavajuće postupanje i seksualno uznemiravanje, koje je s ciljem ili predstavlja povredu dostojanstva lica ili grupe lica na osnovu njihovog ličnog svojstva, a naročito ako se time stvara zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće, ponižavajuće i uvredljivo okruženje, kao i svaki nepovoljniji tretman, koji neko ima zbog odbijanja ili trpljenja takvog ponašanja ili zbog trudnoće, porodijskog odsustva ili odsustva radi nege deteta ili posebne nege deteta.</p> <p>Seksualno uznemiravanje je, u smislu ovog zakona, svako verbalno, neverbalno ili fizičko neželjeno ponašanje seksualne prirode koje ima za cilj ili predstavlja povredu dostojanstva lica ili njegovog ličnog integriteta, a koje izaziva strah ili stvara zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje.”</p>	PU		
2(4)	An instruction to discriminate against persons on any of the grounds referred to in Article 1 shall be deemed to be discrimination within the meaning of paragraph 1.	čl. 2. i 6.	<p>U članu 5. posle reči: „govor mržnje” dodaje se zapeta, a reči: „i uznemiravanje i ponižavajuće postupanje” zamenjuju se rečima: „uznemiravanje, ponižavajuće postupanje i seksualno uznemiravanje, navođenje na diskriminaciju i oblici diskriminacije navedeni u članu 13. ovog zakona.”</p> <p>Posle člana 12. dodaju se naziv iznad člana 12a i član 12a koji glase: „Navođenje na diskriminaciju Član 12a</p> <p>Diskriminacija postoji ako se lice ili grupa lica navode na diskriminaciju davanjem uputstava kako da se preduzimaju diskriminatorni postupci ili navođenjem na diskriminaciju na drugi sličan način.”</p>	PU		
Article 3 Scope 3(1)	Within the limits of the areas of competence conferred on the Community, this Directive shall apply to all persons, as regards both the public and private sectors, including public bodies, in relation to: (a) conditions for access to employment, to self-employment or to occupation, including selection criteria and recruitment conditions, whatever the	član 1.	<p>U Zakonu o zabrani diskriminacije („Službeni glasnik RS“, broj 22/09) u članu 2. stav 1. tačka 4) reči: „i drugu organizaciju kojoj je” zamenjuju se rečima: „i drugu organizaciju, odnosno lice kojem je.”</p>	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	<p>branch of activity and at all levels of the professional hierarchy, including promotion;</p> <p>(b) access to all types and to all levels of vocational guidance, vocational training, advanced vocational training and retraining, including practical work experience;</p> <p>(c) employment and working conditions, including dismissals and pay;</p> <p>(d) membership of, and involvement in, an organisation of workers or employers, or any organisation whose members carry on a particular profession, including the benefits provided for by such organisations.</p>					
3(2)	<p>This Directive does not cover differences of treatment based on nationality and is without prejudice to provisions and conditions relating to the entry into and residence of third-country nationals and stateless persons in the territory of Member States, and to any treatment which arises from the legal status of the third-country nationals and stateless persons concerned.</p>			NU	<p>Razlog za izmenu člana 3. stav 4. Zakona kojom se reči: „strana lica” zamenjuju rečju: „svako” nije prihvatljiv imajući u vidu da je zaštita stranih lica i lica bez državljanstva, njihovih prava i obaveza regulisana brojnim drugim posebnim odredbama. S tim u vezi, odredba iz člana 17. Ustava RS, kojom se stipuliše primena međunarodnih ugovora, garantuje stranim licima u RS sva prava Ustavom i zakonima uz izuzetke od prava koja imaju isključivo</p>	

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
					državljeni RS na osnovu Ustava i zakona.	
<i>Article 4</i> Occupational requirements	Member States may maintain national legislation in force at the date of adoption of this Directive or provide for future legislation incorporating national practices existing at the date of adoption of this Directive pursuant to which, in the case of occupational activities within churches and other public or private organisations the ethos of which is based on religion or belief, a difference of treatment based on a person's religion or belief shall not constitute discrimination where, by reason of the nature of these activities or of the context in which they are carried out, a person's religion or belief constitute a genuine, legitimate and justified occupational requirement, having regard to the organisation's ethos. This difference of treatment shall be implemented taking account of Member States' constitutional provisions and principles, as well as the general principles of Community law, and should not justify discrimination on another ground. Provided that its provisions are otherwise complied with, this Directive shall thus not prejudice the right of churches and other public or private organisations, the ethos of which is based on religion or belief, acting in conformity with national constitutions and laws, to require individuals working for them to act in good faith and with loyalty to the organisation's ethos.	član 7.	Naziv iznad člana 18. menja se i glasi: „Diskriminacija na osnovu slobodnog ispoljavanja vere ili uverenja”. U članu 18. stav 2. menja se i glasi: „Prilikom obavljanja bogoslužjenja, verskih obreda i ostalih verskih delatnosti u crkvama i verskim zajednicama čiji se sistem vrednosti zasniva na veri ili uverenju, različito postupanje sveštenika, odnosno verskih službenika prema licima ili grupi lica pri obavljanju ovih delatnosti, ne predstavlja diskriminaciju u slučaju kada, zbog prirode delatnosti ili okolnosti u kojima se obavljaju, vera ili uverenje predstavlja stvarni, zakonit i opravdan uslov za njihovo obavljanje, u skladu sa sistemom vrednosti crkve i verske zajednice upisane u registar verskih zajednica, u skladu sa zakonom.” Posle stava 2. dodaje se novi stav 3. koji glasi: „Različito postupanje iz stava 2. ovog člana neopravdava diskriminaciju po bilo kom osnovu iz člana 2. ovog zakona učinjenu van bogoslužbenog prostora i vremena kao ni različito postupanje koje se ne može opravdati sistemom vrednosti verske zajednice.”	PU		
<i>Article 6</i> Justification of differences of treatment on grounds of age	Notwithstanding Article 2(2), Member States may provide that differences of treatment on grounds of age shall not constitute discrimination, if, within the context of national law, they are objectively and reasonably justified by a legitimate aim, including legitimate employment policy, labour market and vocational training objectives, and if the means of achieving that aim are appropriate and necessary. Such differences of treatment may include, among others: (a) the setting of special conditions on access to employment and vocational training, employment and	član 8.	U članu 23. u stavu 2. reč: „Stari” zamenjuje se rečju: „Stariji”. Posle stava 2. dodaje se stav 3. koji glasi: „Postavljanje posebnih uslova na osnovu starosnog doba ne smatra se diskriminacijom ukoliko je takvo postupanje opravdano ciljem, objektivno, razumno i u skladu sa utrdenom politikom zapošljavanja, tržištem rada i dodatnim obrazovanjem i obukom, odnosno stručnim usavršavanjem i ako su načini ostvarivanja tog cilja primereni i nužni, kao: 1) postavljanje posebnih uslova za zapošljavanje, obavljanje poslova i dodatno obrazovanje i obuku, odnosno stručno usavršavanje, uključujući i uslove u pogledu zarade i prestanka	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	<p>occupation, including dismissal and remuneration conditions, for young people, older workers and persons with caring responsibilities in order to promote their vocational integration or ensure their protection;</p> <p>(b) the fixing of minimum conditions of age, professional experience or seniority in service for access to employment or to certain advantages linked to employment;</p> <p>(c) the fixing of a maximum age for recruitment which is based on the training requirements of the post in question or the need for a reasonable period of employment before retirement.</p>		<p>radnog odnosa, za omladinu, starije i lica koja imaju obavezu izdržavanja, radi podsticanja njihovog uključivanja na tržište rada ili obezbeđivanja njihove zaštite;</p> <p>2) određivanje minimalnih uslova u pogledu starosnog doba, radnog iskustva, dužine perioda nezaposlenosti ili određivanjem prednosti za zapošljavanje;</p> <p>3) određivanje najvišeg starosnog doba za zapošljavanje, koje se zasniva na uslovima za uključivanje na dodatno obrazovanje i obuku, odnosno stručno usavršavanje za obavljanje određenih poslova ili na potrebi postojanja razumne dužine trajanja perioda zaposlenja pre ispunjavanja uslova za ostvarivanje prava na penziju.</p>			
<p><i>Article 7</i> Positive action</p>	<p>With a view to ensuring full equality in practice, the principle of equal treatment shall not prevent any Member State from maintaining or adopting specific measures to prevent or compensate for disadvantages linked to any of the grounds referred to in Article 1.</p>			<p>NU</p>	<p>Ne može se prihvatiti izmena člana 14. Zakona jer se tiče jedino jezičkih konstrukcija.</p>	
<p><i>Article 9</i> Defence of rights</p>	<p>Member States shall ensure that associations, organisations or other legal entities which have, in accordance with the criteria laid down by their national law, a legitimate interest in ensuring that the provisions of this Directive are complied with, may engage, either on behalf or in support of the complainant, with his or her approval, in any judicial and/or administrative procedure provided for the enforcement of obligations under this Directive.</p>	<p>čl. 11. i 18.</p>	<p>U članu 35. stav 3. posle tačke dodaje se rečenica koja glasi:</p> <p>„Udruženje ili organizacija koja se bavi zaštitom ljudskih prava može podneti pritužbu u ime grupe lica čije je pravo povređeno i bez saglasnosti pojedinaca koji čine tu grupu, ukoliko se povreda odnosi na neodređeni broj lica društvene grupe koje povezuje neko lično svojstvo iz člana 2. ovog zakona.”</p> <p>Stav 4. briše se.</p> <p>U članu 46. stav 2. tačka se zamenjuje zapetom i dodaju reči: „dok im ovaj pristanak ne treba u slučaju diskriminacije grupe lica (član 35. stav 3. ovog zakona).”</p>	<p>PU</p>		
<p><i>Article 10</i> Burden of proof</p>	<p>1. Member States shall take such measures as are necessary, in accordance with their national judicial systems, to ensure that, when persons who consider themselves wronged because the principle of equal treatment has not been applied to them establish, before a court or other competent authority, facts from which it may be presumed that there has been direct or indirect discrimination, it shall be for the respondent to prove that there has been no breach of the principle of</p>	<p>član 17.</p>	<p>U članu 45. posle stava 2. dodaju st. 3. i 4. koji glase:</p> <p>„Svaka stranka može koristiti statističke podatke radi dokazivanja činjenica u pogledu kojih snosi teret dokazivanja.</p> <p>Odredbe st. 1.–3. ovog člana shodno se primenjuju i na postupak pred Poverenikom.“</p>	<p>PU</p>		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	<p>equal treatment.</p> <p>2. Paragraph 1 shall not prevent Member States from introducing rules of evidence which are more favourable to plaintiffs.</p> <p>3. Paragraph 1 shall not apply to criminal procedures.</p> <p>4. Paragraphs 1, 2 and 3 shall also apply to any legal proceedings commenced in accordance with Article 9(2).</p> <p>5. Member States need not apply paragraph 1 to proceedings in which it is for the court or competent body to investigate the facts of the case.</p>					
<p><i>Article 11</i> Victimisation</p>	<p>Member States shall introduce into their national legal systems such measures as are necessary to protect employees against dismissal or other adverse treatment by the employer as a reaction to a complaint within the undertaking or to any legal proceedings aimed at enforcing compliance with the principle of equal treatment.</p>			<p>NU</p>	<p>Predlog izmena člana 9. Zakona nije opravdan jer na osnovu Zakona pozivanje nekog na odgovornost (viktimizacija) predstavlja odvojeni oblik diskriminacije dok jedan akt diskriminacije može, ali i ne mora, da ima za posledicu nanošenje štete. Primena odredbi se čita tako da se može primeniti na sve slučajeve bilo da se tiču ili da se ne tiču lica, koje je vikrimizirano i pretrpelo je šteto postupanje ili ima neke štetne posledice.</p>	
<p><i>Article 12</i> Dissemination of information</p>	<p>Member States shall take care that the provisions adopted pursuant to this Directive, together with the relevant provisions already in force in this field, are</p>	<p>čl. 10. i 12.</p>	<p>Član 33. menja se i glasi: „ Poverenik: 1) licu koje smatra da je pretrpelo diskriminaciju pruža</p>	<p>PU</p>		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	brought to the attention of the persons concerned by all appropriate means, for example at the workplace, throughout their territory.		<p>informacije i savetuje ga nepristrasno i nezavisno o ostvarivanju prava i zaštiti od diskriminacije;</p> <p>2) postupa po pritužbama zbog diskriminacije;</p> <p>3) podnosi tužbe iz člana 43. ovog zakona, u svoje ime a za račun diskriminisanog lica, uz saglasnost tog lica, osim kada je u pitanju grupa lica ukoliko postupak pred sudom po istoj stvari nije već pokrenut ili pravnosnažno okončan;</p> <p>4) podnosi zahtev za pokretanje prekršajnog postupka zbog povrede odredaba kojima se zabranjuje diskriminacija;</p> <p>5) podnosi godišnji i poseban izveštaj Narodnoj skupštini o stanju u oblasti zaštite ravnopravnosti;</p> <p>6) analizira i upozorava javnost na najčešće, tipične i teške slučajeve diskriminacije;</p> <p>7) prati sprovođenje zakona i drugih propisa, inicira donošenje ili izmenu propisa radi sprovođenja i unapređivanja zaštite od diskriminacije i daje mišljenje o odredbama nacrta zakona i drugih propisa u cilju unapređenja ravnopravnosti i zaštite od diskriminacije;</p> <p>8) uspostavlja i održava saradnju sa organima javne vlasti, udruženjima i organizacijama na teritoriji Republike Srbije, regionalnim, odnosno međunarodnim i drugim telima, organima i organizacijama nadležnim za ostvarivanje ravnopravnosti i zaštitu ljudskih prava, kao što su Evropska mreža za ravnopravnost, Agencija za fundamentalna prava i Evropski institut za rodnu ravnopravnost;</p> <p>9) izrađuje nezavisne izveštaje i preporučuje organima javne vlasti i drugim licima mere za ostvarivanje ravnopravnosti i zaštite od diskriminacije;</p> <p>10) saraduje sa Socijalno-ekonomskim savetom i udruženjima, koja imaju legitimni interes za učešće u borbi protiv diskriminacije s ciljem zaštite načela jednakih prava i obaveza, naročito u predlaganju mera za ostvajivanje ravnopravnosti, kao i prilikom sastavljanja nezavisnih izveštaja o zaštiti od diskriminacije;</p> <p>11) organizuje, odnosno sprovodi nezavisna istraživanja iz oblasti unapređenja ravnopravnosti i zaštite od diskriminacije i objavljuje stručne publikacije, obaveštenja i informacije iz oblasti unapređenja ravnopravnosti i zaštite od diskriminacije;</p> <p>12) obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom.”</p> <p>Član 36. menja se i glasi: „Poverenik ne postupa dalje po pritužbi:</p>			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
			<p>1) ako utvrdi da nije nadležan; 2) ako podnosilac pritužbe u ostavljenom roku nije otklonio nedostatke u pritužbi; 3) ako je podneo krivičnu prijavu, pokrenuo postupak pred sudom ili je po istoj stvari postupak pred sudom već pokrenut ili pravosnažno okončan; 4) u slučaju smrti podnosioca pritužbe ili brisanja iz registra ako je u pitanju pravno lice; 5) ako je očigledno da nema povrede prava na koju podnosilac ukazuje; 6) ako je u istoj stvari već postupao u skladu sa članom 33. ovog zakona, a nisu podneti novi dokazi; 7) ako se utvrdi da je zbog proteka vremena nemoguće postići svrhu postupanja ili je svrha postupanja već ostvarena upozorenjem javnosti na slučaj diskriminacije; 8) ako je postupak mirenja uspešno okončan; 9) ako je podnosilac pritužbe odustao od pritužbe; 10) u drugim slučajevima propisanim zakonom. U svim slučajevima, osim u slučaju iz stava 1. tačke 4) ovog člana, Poverenik će pismeno obavestiti podnosioca pritužbe.”</p>			
Article 17 Sanctions	Member States shall lay down the rules on sanctions applicable to infringements of the national provisions adopted pursuant to this Directive and shall take all measures necessary to ensure that they are applied. The sanctions, which may comprise the payment of compensation to the victim, must be effective, proportionate and dissuasive. Member States shall notify those provisions to the Commission by 2 December 2003 at the latest and shall notify it without delay of any subsequent amendment affecting them.	čl.20.–30.	<p>Član 50. menja se i glasi: „Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj službeno lice, odnosno odgovorno lice u organu javne vlasti ako postupi diskriminatorски (član 15. stav 2).”</p> <p>Član 51. menja se i glasi: „Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice, ako na osnovu ličnog svojstva licu koje radi ili je u radnom odnosu obavlja privremene i povremene poslove ili poslove po ugovoru o delu ili drugom ugovoru, licu na dopunskom radu, studentu i učeniku na praksi, licu na stručnom osposobljavanju i usavršavanju bez zasnivanja radnog odnosa, odnosno volonteru, licu koje traži posao, kao i svakom drugom licu koje učestvuje u radu narušava jednake mogućnosti za zasnivanje radnog odnosa ili uživanje pod jednakim uslovima svih prava u oblasti rada (član 16. stav 1). Novčanom kaznom od 100.000 do 400.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana preduzetnik. Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.”</p>	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
			<p>Član 52. menja se i glasi: „Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice, ako u okviru svoje delatnosti, na osnovu ličnog svojstva lica ili grupe lica: odbije pružanje usluge, za pružanje usluge traži ispunjenje uslova koji se ne traže od drugih lica ili grupe lica, odnosno ako u pružanju usluge neopravdano omogući prvenstvo drugom licu ili grupi lica (član 17. stav 1). Novčanom kaznom od 100.000 do 400.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana preduzetnik. Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice. Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice, ako licu ili grupi lica na osnovu njihovog ličnog svojstva onemogući pristup objektima u javnoj upotrebi ili javnoj površini, odnosno površinama (član 17. stav 2). Novčanom kaznom od 100.000 do 400.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 4. ovog člana preduzetnik. Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 4. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.”</p> <p>Član 53. menja se i glasi: „Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ako postupi protivno načelu slobodnog ispoljavanja vere ili uverenja, odnosno ako licu ili grupi lica uskrati pravo na sticanje, održavanje, izražavanje i promenu vere ili uverenja, kao i pravo da privatno ili javno iznesu, odnosno postupe shodno svojim uverenjima (član 18. stav 1). Novčanom kaznom od 100.000 do 400.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana preduzetnik. Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno organu javne vlasti, kao i fizičko lice.”</p> <p>Član 54. menja se i glasi: „Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj vaspitna, odnosno obrazovna ustanova koja licu ili grupi lica, na osnovu njihovog ličnog svojstva neopravdano oteža ili onemogući upis, odnosno isključi ih iz vaspitne, odnosno obrazovne ustanove, oteža ili uskrati mogućnost praćenja nastave i</p>			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
			<p>učesća u drugim vaspitnim, odnosno obrazovnim aktivnostima, razvrsta učenike po ličnom svojstvu, zlostavlja ih ili na drugi način neopravdano pravi razliku ili nejednako postupaju prema njima (član 19. stav 2).</p> <p>Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u vaspitnoj, odnosno obrazovnoj ustanovi.”</p> <p>Član 55. menja se i glasi: „Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ako uskrati pravo ili prizna pogodnosti s obzirom na pol, odnosno vrši fizičko i drugo nasilje, eksploataciju, izražava mržnju, omalovažava, ucenjuje i uznemirava lice ili grupu lica s obzirom na pol (član 20. stav 2). Novčanom kaznom od 100.000 do 400.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana preduzetnik. Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.”</p> <p>Član 56. menja se i glasi: „Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ako lice ili grupu lica pozove da se javno izjasne o svojoj seksualnoj orijentaciji, odnosno ako spreči izražavanje njihove seksualne orijentacije u skladu sa ovim zakonom (član 21). Novčanom kaznom od 100.000 do 400.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana preduzetnik. Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.”</p> <p>Član 57. menja se i glasi: „Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ako diskriminiše dete, odnosno maloletnika prema zdravstvenom stanju, bračnom, odnosno vanbračnom rođenju, javno poziva na davanje prednosti deci jednog pola u odnosu na decu drugog pola ili pravi razliku prema zdravstvenom stanju, imovnom stanju, profesiji i drugim obeležjima društvenog položaja, aktivnostima, izraženom mišljenju ili uverenju njegovih roditelja, odnosno staratelja i članova porodice (član 22. stav 2).</p>			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
			<p>Novčanom kaznom od 100.000 do 400.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana preduzetnik.</p> <p>Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.”</p> <p>Član 58. menja se i glasi: „Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ako zanemaruje ili uznemirava lice na osnovu starosnog doba u pružanju zdravstvenih ili drugih javnih usluga (član 23. stav 2).</p> <p>Novčanom kaznom od 100.000 do 400.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana preduzetnik.</p> <p>Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.”</p> <p>Član 59. menja se i glasi: „Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ako diskriminiše lice ili grupu lica zbog njihove pripadnosti ili nepripadnosti političkoj stranci, odnosno sindikalnoj organizaciji (član 25. stav 1).</p> <p>Novčanom kaznom od 100.000 do 400.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana preduzetnik.</p> <p>Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i fizičko lice.”</p> <p>Član 60. menja se i glasi: „Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ako licu ili grupi lica na osnovu njihovog ličnog svojstva neopravdano odbije pružanje zdravstvenih usluga, postavi posebne uslove za pružanje zdravstvenih usluga koji nisu opravdani medicinskim razlozima, odbije postavljanje dijagnoze i uskrati informacije o trenutnom zdravstvenom stanju, preduzetim ili nameravanim merama lečenja ili rehabilitacije, kao i ako ih uznemirava, vređa i omalovažava u toku boravka u zdravstvenoj ustanovi (član 27. stav 2).</p> <p>Novčanom kaznom od 100.000 do 400.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana preduzetnik.</p> <p>Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za</p>			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
			prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u pravnom licu, odnosno u organu javne vlasti, kao i zdravstveni radnik”.			